

ЗДОРОВА НАЦІЯ

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

РІВНЕ 2024

ЗДОРОВА НАЦІЯ

**РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИК ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

**МЕТОДИКА НАВЧАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ТА
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ
ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ**

Навчально-методичний посібник
для здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальностями 012 Дошкільна освіта (Початкова освіта),
013 Початкова освіта

РІВНЕ 2024

УДК 378.016:[316+613](07)(072)

С 65

Рекомендовано до друку навчально-методичною радою педагогічного факультету Рівненського державного гуманітарного університету, протокол № 2 від 16.04.2024 р.

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри теорії та методик початкової освіти, протокол № 4 від 11.04.2024 р.

Рецензенти:

Пантюк Тетяна Ігорівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Бричок Світлана Борисівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти Рівненського державного гуманітарного університету.

Укладач:

Сорочинська Тетяна Адамівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методик початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету.

Сорочинська Т. А.

Методика навчання соціальної та здоров'язберезувальної освітньої галузі: навчально-методичний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальностями 012 Дошкільна освіта (Початкова освіта), 013 Початкова освіта. Рівне : РДГУ, 2024. 86 с.

Навчально-методичний посібник розкриває теоретико-практичні проблеми теорії та методики навчання соціальної та здоров'язберезувальної освітньої галузі. У посібнику відображено методологію та базові підходи до застосування сучасних технологій навчання у початковій школі, а також подано методичні вказівки та рекомендації до опрацювання курсу та організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

© Сорочинська Т. А.

ВСТУП

Турбота про здоров'я та виживання підростаючого покоління є моральним імперативом сучасної України. І для здорового та щасливого життя дітям у складних умовах війни, коли вони постійно перебувають у стресі, через обстріли, повітряну тривогу, часту зміну місця проживання, нестабільну ситуацію в країні, сьогодні потрібні відповідні умови, особливе місце серед яких належить способу життя та середовищу, в якому вони знаходяться. Отже, головним завданням педагогів у тісній співпраці з батьками – створити здоров'язбережувальне освітнє середовище, в якому дитина пізнаватиме світ без агресії та насильства, а головне – зростатиме в розумінні та доброзичливості, усвідомленні цінності власного життя, віри в майбутнє, відчутті любові та турботи дорослого.

У таких умовах, основним завданням вищого педагогічного закладу є підготовка майбутнього вчителя до проведення різноманітних соціально-психологічних тренінгів, застосування арттерапевтичних технологій навчання, оздоровчих технік з метою формування та розвитку у дітей молодшого шкільного віку психосоціальних компетенцій, які є важливими складовими здоров'язбережувальної компетентності особистості. Реалізувати поставлені завдання зможе педагог, який уміло адаптується до різних життєвих обставин, є гнучким, бачить зміни не як проблему, а як можливість для зростання та розвитку, володіє не лише професійними знаннями та вміннями, а й універсальними якостями. Сучасний учитель, який вміє створювати, незважаючи на складну ситуацію, сприятливий емоційно-психологічний клімат і комфортне освітнє середовище для навчання з урахуванням вікових та психофізіологічних особливостей дітей, атмосферу доброти, довіри, партнерства та взаємоповаги.

Навчальна дисципліна «Методика навчання соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі» належить до циклу дисциплін професійної підготовки вчителя початкової школи, що формують профіль майбутнього фахівця з теорії, практики та методики навчання соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі. Навчальний контент дисципліни визначає компетентності, яких повинен набути здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня відповідно до вимог освітньо-професійної програми «Початкова освіта».

Навчальна дисципліна «Методика навчання соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі» розкриває основні вимоги до організації навчального процесу в початковій школі в сучасних умовах як

цілісного й системного організму, його структури, мети і завдань, закономірностей, змісту, методів, форм, засобів, умов формування компетентного вчителя за спеціальностями 012 «Дошкільна освіта» (Початкова освіта), 013 «Початкова освіта». Програма курсу розроблена з урахуванням інноваційного та особистісно-орієнтованого підходів до підготовки сучасного фахівця початкової школи.

Мета викладання дисципліни полягає у підготовці здобувачів вищої освіти до організації здоров'язбережувального освітнього середовища в початковій школі в складних сучасних умовах війни; ознайомленні із сучасними технологіями збереження та зміцнення здоров'я молодших школярів; формування готовності до соціальної та здоров'язбережувальної діяльності, до впровадження здоров'язберігаючих технологій у практику роботи початкової школи. Під час вивчення курсу «Методика навчання соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі» майбутні вчителі набувають умінь і навичок застосовувати інтерактивні технології навчання на засадах особистісно-орієнтованого та компетентнісного підходах. Здобувачі вищої освіти навчаються проектувати та вибудовувати технологічний ланцюжок дій, операцій і комунікацій, послідовність виконання яких сприятиме оптимізації освітнього процесу і гарантуватиме досягнення визначеної мети та конкретних очікуваних результатів. Відповідно до нових вимірів безпеки моделюють (*не*)безпечне освітнє середовище та знаходять шляхи вирішення (алгоритм дій) проблемних ситуацій, враховуючи регіональність та місцеві умови. Викладач, здійснюючи психолого-педагогічний супровід, впроваджує систему заходів, направлених на діагностику та профілактику ймовірних (соціальних, екстремальних, стресових, кризових, психологічних) ситуацій, що можуть виникнути в початковій школі в умовах війни, надає методичну допомогу та психологічну підтримку.

Основними завданнями вивчення дисципліни визначено:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти з сучасними здоров'язберігаючими технологіями;
- усвідомлення змісту і методики використання оздоровчих технік у освітньому процесі початкової школи в сучасних умовах;
- вміння здійснювати пошук, аналізувати, систематизувати й узагальнювати інформацію про збереження здоров'я і ведення здорового способу життя;
- оволодіння вміннями виявляти, ставити та вирішувати проблеми збереження і зміцнення здоров'я як власного, так і оточуючих;

- вміння застосовувати знання, цінності і досвід практичної діяльності з питань культури здоров'я та ведення здорового способу життя;
- набуття знань і вмінь щодо організації здоров'язберігаючого освітнього середовища у початковій школі в сучасних умовах;
- ознайомлення із Державним стандартом початкової загальної освіти (соціальна та здоров'язберігаюча змістова лінія), змістом підручників «Я досліджую світ»;
- засвоєння системи методів навчання соціальної та здоров'язбережувальної компетентностей молодших школярів;
- організація педагогічної діяльності в складних умовах війни та повоєнні роки.

Навчальна дисципліна «Методика навчання соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Інтегральної компетентності – здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії.

Загальних і спеціальних компетентностей:

- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.
- Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.
- Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність.
- Здатність до проєктування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти.

- Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

- Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти.

- Здатність до професійно-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі з різними категоріями дітей з особливими освітніми потребами.

- Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.

- Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.

Модуль I

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Змістовний модуль 1

**Теоретико-методологічні основи
соціальної та здоров'язбережувальної
освітньої галузі**

Практичне заняття 1

Тема: Мета та завдання методики навчання соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі в змісті професійної підготовки майбутніх фахівців початкової школи.

Мета: закріплення знань щодо змісту, основних цілей та завдань освітньої галузі, її загальнопедагогічних та дидактичних принципів, концептуальних підходів до визначення змісту здоров'язбережувальної освіти.

План

1. Актуальність концепції здоров'язбереження в сучасних умовах.
2. Теоретичні та методологічні аспекти навчання соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі в початковій школі. Цілі та завдання навчальної дисципліни у змісті професійної підготовки майбутнього педагога.
3. Здоров'язбереження як домінант діяльності закладу освіти. Сучасні підходи до створення здоров'язбережувального освітнього середовища.
4. Формування здоров'язбережувальних компетентностей вчителя.
5. Аналіз змісту соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі Державного стандарту початкової освіти. Розгляд та аналіз програм Р. Шияна та О. Савченко з вивчення освітньої галузі в початковій школі.

Додатки: 1–7, 12.

Завдання 1. Ознайомитися та проаналізувати матеріали статті Т. Сорочинської, Т. Костолович. Професійно-педагогічна підготовка майбутнього вчителя до формування соціальної і здоров'язбережувальної компетентностей у закладі вищої педагогічної освіти. *Молодь і ринок.* 2024. №3 (223). С. №3 (223). 2024. С. 101–104.

Завдання 2. Написати есе на тему «Емоційна компетентність педагога. Протидія стресу та підвищення мотивації в умовах війни».

Практичне заняття 2

Тема: Сучасні інноваційні підходи до формування безпечного здоров'язбережувального освітнього середовища в початковій школі.

Мета: набуття знань щодо основних вимог до рівня підготовки здобувачів початкової освіти; опанування уміннями та навичками організації інноваційного здоров'язбережувального освітнього середовища в початковій школі в сучасних умовах; формування ключових компетентностей майбутнього вчителя.

План

1. Формування інноваційного здоров'язбережувального освітнього середовища: досвід проєктування і реалізації.

2. Підвищення якості превентивного виховання – шлях до формування здоров'язбережувального освітнього середовища. Базовий і типовий навчальний план з вивчення освітньої галузі. Вимоги до загальних та обов'язкових результатів навчання.

3. Основні положення «Концепції формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя учнів та молоді» в сучасних умовах. Зміст і завдання формування безпечної пведінки молодших школярів.

4. Інформаційна культура в умовах війни як засіб формування здоров'язбережувального освітнього простору.

5. (Не)безпека в умовах війни: правила поведінки (алгоритм дій) вчителя в екстремальних (небезпечних) ситуаціях.

Додатки: 5–7.

Завдання 1. Дискусія на тему: Арттерапія і війна: контексти і досвід практичної роботи. Аналіз наукових публікацій та практичного досвіду.

Завдання 2. Написати есе на одну із запропонованих тем:

1) «Цінність життя і здоров'я молоді – моральний імператив сучасної України». 2) «Педагогічна компетентність. Встановлення успішного діалогу з учнями». 3) «Підготовка вчителя до дії під час повітряних тривог: емоційна стійкість та ефективність».

Завдання 3. Кейс поточного контролю знань 1: визначити види діяльності та методи навчання, спрямовані на збереження і зміцнення здоров'я молодших школярів, запропоновані у зразку конспекту уроку для 1 класу («Я досліджую світ», змістова лінія «Здоров'я», тема «Правильне харчування – запорука здоров'я людини!», с.70). Обґрунтувати відповідність обраних форм і методів роботи сучасним вимогам. Перевірити ефективність їх застосування. Визначити відповідність віковим особливостям дітей молодшого шкільного віку. Запропонувати свої ідеї щодо реалізації мети і завдань уроку.

Практичне заняття 3

Тема: Реалізація дидактичних засад організації навчання, навчальної діяльності в початковій школі у контексті завдань здоров'язбережувальної освітньої галузі в умовах сьогодення.

Мета: опанування сучасними підходами до типології та структури уроків; педагогічними технологіями навчання, що передбачають динамічний підхід до організації навчання у початковій школі; розвиток ключових компетентностей майбутнього вчителя.

План

1. Теоретико-дидактичні засади організації навчання, навчальної діяльності у контексті реалізації завдань здоров'язбережувальної освітньої галузі в умовах війни.

2. Сучасні підходи до типології та структури уроків. Модель сучасного уроку. Особливості застосування інформаційно-комунікаційних технологій та їх ефективність у процесі викладання освітньої галузі.

3. Візуалізація навчального матеріалу та її дидактичні можливості для формування соціальної та здоров'язбережувальної компетентностей здобувачів початкової освіти. Класифікація засобів візуалізації. Сучасні ефективні техніки візуалізації навчального матеріалу в початковій школі.

4. Проблемні технології навчання в процесі викладання освітньої галузі. Основні психолого-педагогічні цілі проблемного навчання. Форми та принципи проблемного навчання.

5. Методика організації творчого проектування. Особливості застосування технології проектування на уроках у початковій школі.

Додатки: 6, 7, 17–26, зразки конспектів уроків с.70–85.

Завдання 1. Кейс поточного контролю знань 2: визначити види діяльності та методи навчання, запропоновані у зразку конспекту уроку для 2 класу («Я досліджую світ», змістова лінія «Добробут», тема «Дружба – найбільший скарб!», с.74). Перевірити відповідність обраних форм і методів роботи сучасним вимогам. Обґрунтувати ефективність їх застосування.

Визначити відповідність віковим особливостям дітей молодшого шкільного віку. Запропонувати свої ідеї щодо реалізації мети і завдань уроку.

Завдання 2. Підготувати конспект уроку (1–4 клас). Продемонструвати педагогічні умови розвитку пізнавальних інтересів учнів в процесі формування підприємницьких якостей та поведінки свідомого споживача.

Завдання 3. Підготувати обґрунтування сутності методик (скрайбінгу, кроссенсу, ейдетики, кластеру, лепбукінгу, хмари слів) та їх застосування у початковій школі в контексті освітньої галузі.

Практичне заняття 4

Тема: Освіта на основі набуття життєвих навичок як ефективна педагогічна технологія формування соціальної і здоров'язбережувальної компетентностей особистості.

Мета: поглиблення знань про ООЖН-технологію, її сутність, зміст, мету, умови, критерії та особливості застосування; ознайомлення з головними вимогами щодо методології викладання методики в сучасних умовах; розвиток професійної майстерності майбутнього вчителя.

План

1. Педагогічна технологія ООЖН: зміст, мета, основні характеристики.
2. Міжнародний досвід та актуальність методики в сучасному світі. Досвід успішного впровадження в Україні.
3. Реалізація концепції особистісно зорієнтованого навчання через впровадження методики розвитку життєвих навичок.
4. Врахування вікових та індивідуальних особливостей учнів, етнічних, релігійних та соціально-економічних аспектів, гендерних питань.
5. Загальнолюдські та національні цінності як основа технології ООЖН.
6. Способи формування у молодших школярів базових принципів та понять про основи здорового способу життя: здоровий спосіб життя, безпечна поведінка, здоров'язбережувальна компетентність.
7. Застосування методики розвитку життєвих навичок. Інтерактивні форми та методи навчання в сучасній школі як основа технології ООЖН. Вимоги до організації навчального процесу.

Додатки: 7–10, 13, 14, 17.

Завдання 1. Обґрунтувати сутність та особливості технології ООЖН, її відмінність від традиційних методів педагогічного впливу. Продемонструвати способи впровадження технології ООЖН у роботу початкової школи (у вигляді презентації або ж індивідуальної розробки уроку для учнів 4 класу).

Завдання 2. Підготувати доповідь «Шляхи формування усвідомлення молодшими школярами цінності власного життя у контексті вивчення здоров'язбережувальної освітньої галузі».

Завдання 3. Кейс поточного контролю знань 3: визначити види діяльності та методи навчання, запропоновані у зразку конспекту уроку для 3 класу («Я досліджую світ», змістова лінія «Безпека», тема «Безпечна поведінка в лісі», с.78). Перевірити відповідність обраних форм і методів роботи сучасним вимогам. Обґрунтувати ефективність їх застосування. Визначити відповідність віковим особливостям дітей молодшого шкільного віку. Запропонувати свої ідеї щодо реалізації мети і завдань уроку.

Практичне заняття 5

Тема: Формування міжпредметних компетентностей у процесі навчання соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі в початковій школі.

Мета: формування міжпредметних компетентностей здобувачів вищої освіти; інтеграція різних видів діяльності (наукової, навчальної, практичної) з метою імітаційно-ігрового моделювання; поглиблення знань щодо реалізації міжпредметних зв'язків у процесі навчання в початковій школі.

План

1. Інтеграція та реалізація предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

2. Інтегровані технології в процесі вивчення соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі. Інтегроване навчання: основні підходи та переваги.

3. Здоров'язбережувальні аспекти сучасного уроку. Методика інтерактивного уроку. Засоби візуалізації у процесі інтерактивного уроку.

4. Інклюзивний простір у початковій школі. Педагогічний супровід. Організація професійного співробітництва та створення практично-діяльнісного середовища для інклюзивного навчання.

5. Проєктні технології у вивченні інтерактивного уроку.

6. Впровадження stem підходів на уроках у початковій школі.

7. Підготовка вчителя до інтегрованого уроку. Особливості організації та проведення інтегрованих занять в контексті вивчення освітньої галузі.

Додатки: 13 –17, 23–26.

Завдання 1. Проаналізуйте програми навчальних предметів у початковій школі з метою виявлення міжпредметного зв'язку у процесі викладання курсу «Я досліджую світ». Результати відобразіть у таблиці.

Аналіз програм навчальних предметів у початковій школі

№	Клас	Назва навчального предмету	Тема

Завдання 2. Розробити stem-проект (дослідницьку роботу) для здобувачів початкової освіти у контексті навчання освітньої галузі.

Завдання 3. Підготувати доповідь «Типи і форми інтегрованих уроків у початковій школі. Модель сучасного уроку».

Завдання 4. Тестова контрольна робота (30 хв.).

Модуль II

**УПРОВАДЖЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ**

Змістовний модуль 2.

**Особливості застосування сучасних
здоров'язберігаючих технологій навчання в
освітньому просторі початкової школи**

Практичне заняття 6

Тема: Формування здоров'язберезувальної компетентності через впровадження здоров'язберігаючих технологій навчання у початковій школі.

Мета: опанування знаннями та методикою застосування сучасних інтерактивних технологій навчання у контексті викладання соціальної і здоров'язберезувальної освітньої галузі; формування методичної готовності майбутнього вчителя до впровадження арттерапії та інтерактивних технологій навчання у початковій школі.

План

1. Інноваційні технології як цілеспрямований системний набір прийомів, засобів організації навчальної діяльності, що охоплює весь процес навчання від визначення мети до одержання результатів.

2. Інтерактивні технології навчання освітньої галузі. Педагогічні умови реалізації інтерактивного навчання у контексті соціальної і здоров'язберезувальної освітньої галузі.

3. Структура і характеристика інтерактивних технологій навчання. Роль вчителя у процесі використання інтерактивних технологій навчання.

4. Психічне здоров'я учнів в умовах війни та інноваційні здоров'язбережні технології як шлях його поліпшення.

5. Арттерапевтичні технології навчання в початковій школі: сутність, цілі, види. Особливості застосування технологій у контексті освітньої галузі.

Додатки: 15, 16, 17, 24, 25, 26.

Завдання 1. Написати есе «Емоційна компетентність педагога в умовах війни. Прийоми емоційної саморегуляції».

Завдання 2. Заповнити анкету «Ваше ставлення до здоров'я», с. 18–19.

Завдання 3. Представити фрагмент уроку в 3 класі (змістова лінія «Здоров'я») із застосуванням техніки сенкан.

Лабораторне заняття 1

Тема: Організаційно-методичні умови та особливості застосування здоров'язберігаючих технологій в освітньому просторі початкової школи в сучасних умовах.

Мета: формування методичної компетентності майбутніх вчителів початкових класів до створення здоров'язбережувального освітнього середовища та застосування сучасних технологій навчання.

I. Повторити питання:

1. Організаційно-методичні умови застосування сучасних здоров'язберігаючих технологій навчання у початковій школі.

2. Сучасні підходи до формування безпечного здоров'язбережувального освітнього середовища у початковій школі. Дидактичні засади організації навчання, навчальної діяльності у контексті реалізації завдань здоров'язбережувальної освітньої галузі в складних умовах війни.

3. Веб-технології підтримки компоненту здоров'язбережувального навчання. Роль веб-орієнтованих технологій у здоров'язбережувальному навчанні. Зарубіжний досвід використання.

4. Візуалізація навчального матеріалу та її дидактичні можливості для формування здоров'язбережувальних компетентностей здобувачів освіти.

5. Сучасні ефективні техніки візуалізації навчального матеріалу в початковій школі.

II. Виконати завдання (одне із запропонованих):

- розробити комплекс оздоровчих вправ (активізація рухової активності, дихальні гімнастики, вправи для очей, для вироблення навичок підтримки правильної постави, масажі);

- психогієнічні та релаксаційні вправи для гармонізації та відновлення духовного, психічного і фізичного здоров'я (створення позитивної атмосфери, тренінги, аутотренінги зняття напружених, агресивних, депресивних почуттєвоемоційних станів);

- профілактика шкідливих звичок і захворювань.

III. Завдання 1. Обґрунтувати сучасний методичний прийом візуалізації навчального матеріалу кроссенс та алгоритм його створення.

Завдання 2. Обґрунтуйте залежність і єдність стану природнього середовища та здоров'я людини.

Завдання 3. Підготувати презентацію «Веб-орієнтовані технології у здоров'язбережувальному навчанні учнів початкових класів».

Завдання 4. Представити урок у 1–4 класі (змістова лінія «Добробут»).

Лабораторне заняття 2

Тема: Особливості освітньої діяльності вчителя з метою набуття життєвих навичок молодших школярів.

Мета: розвиток професійних компетентностей здобувачів вищої освіти; інтеграція різних видів діяльності вчителя (наукової, навчальної, практичної) з метою імітаційно-ігрового моделювання; поглиблення знань щодо реалізації міжпредметних зв'язків у процесі навчання в початковій школі.

I. Повторити питання:

1. Компетентісна взаємодія в освітньому процесі.
2. Підготовка вчителя до організації та проведення уроку. Модель сучасного уроку. Особливості проведення уроку в складних умовах війни.
3. Розробка конспекту уроку: алгоритм підготовки.
4. Корпоративна культура в школі – запорука успіху роботи команди.
5. Професійна компетентність вчителя з питань здоров'язбереження молодших школярів.
6. Емоційна компетентність педагога. Психоемоційний стан вчителя та його вплив на задоволеність учнів.
7. Організація професійного співробітництва. Налагодження партнерських стосунків між школою і сім'єю в умовах війни. Особливості встановлення зв'язків із громадськими організаціями.

II. Виконати завдання. Підготувати портфоліо-презентацію на одну з тем на вибір: «Я вчитель початкової школи: даю приклад ведення здорового способу життя», «Я вчитель початкової школи: даю приклад збереження свого здоров'я та оточуючих», «Я вчитель початкової школи: пропоную

застосування прийомів емоційної саморегуляції», використовуючи Power Point.

III. Завдання 1. Обґрунтуйте форми організації процесу навчання в сучасних умовах у початковій школі, які забезпечують формування навичок здорового способу життя.

Завдання 2. Розробити алгоритм дій педагога щодо встановлення контакту та співробітництва з внутрішньо переміщеними родинами дітей.

Завдання 3. Представити фрагмент уроку в 1–4 класі (змістова лінія «Безпека»).

Завдання 4. Розробити брейнстормінг: генерування ідей щодо збереження здоров'я молодших школярів в сучасних умовах.

Завдання 5. Розробити план заходів для проведення у початковій школі тижня «За здоровий спосіб життя».

Лабораторне заняття 3

Тема: Моделювання безпечного здоров'язберігаючого освітнього середовища в початковій школі: нові виміри безпеки.

Мета: розвиток професійної компетентності майбутнього вчителя; поглиблення знань щодо організації інноваційного здоров'язбережувального освітнього середовища початкової школи в сучасних умовах.

I. Повторити питання:

1. Інноваційні підходи до формування безпечного здоров'язбережувального освітнього середовища в початковій школі.

2. Основні вимоги створення безпечного здоров'язбережувального освітнього середовища в умовах війни. Основні правила безпеки.

3. Використання цифрових технологій для підвищення ефективності психологічної підтримки в умовах війни.

4. Психоемоційний ресурсний стан вчителя в умовах війни: практичні інструменти.

4. Збереження ментального здоров'я школярів в умовах війни.

5. Засоби звільнення від конфліктів та хвилювань учнів під час воєнного стану. Підсилення почуття власної особистісної цінності учнів.

II. Виконати завдання: змоделювати небезпечну ситуацію під час навчання у школі в умовах війни (1-4 класи): окреслити алгоритм дій вчителя у небезпечній ситуації, визначити шляхи запобігання небезпеки, надання першої психологічної допомоги учням, запропонувати арттерапевтичний супровід як відновлення (стабілізації) стану дітей.

III. Завдання 1. Проаналізувати довідник для вчителів 1–4 класів «(Не)безпека в час війни» В. Філоненка, А. Касілової, А. Дьякової (URL: <https://stop-sexting.in.ua/adult/wp-content/uploads/2023/08/1-4-klas.pdf>).

Завдання 2. Модель подолання стресу. Розробити вправи для вчителя з метою зняття стресу.

Завдання 3. Запропонувати ефективне поєднання арттехнік для впровадження у навчальний процес початкової школи в сучасних умовах з метою лікувального ефекту, зокрема формування в учнів навичок стресостійкості, саморегуляції та усвідомлення цінності власного життя.

Завдання 4. Представити фрагмент уроку в 4 класі (змістова лінія «Безпека») із застосуванням техніки сенкан.

Завдання 5. Окреслити основні критерії технології розвитку міжособистісного інтелекту. Ефективна взаємодія в освітньому середовищі: навести конкретні приклади.

Лабораторне заняття 4

Тема: Технології використання інтерактивних форм і методів у формуванні здоров'язбережувальних знань здобувачів початкової освіти в сучасних умовах.

Мета: формування методичної готовності майбутнього вчителя до впровадження арттерапії та інтерактивних технологій навчання у початковій школі.

1. Повторити питання:

1. Інтерактивні технології навчання освітньої галузі. Структура і характеристика інтерактивних технологій навчання. Роль вчителя у процесі використання інтерактивних технологій навчання.

2. Сучасні технології збереження здоров'я учнів: кращий досвід. Ефективність поєднання технологій збереження в сучасних умовах.

3. Інклюзивний простір у початковій школі. Педагогічний супровід.

4. Особливості застосування технології розвитку міжособистісного інтелекту.

5. Урок-дизайн у початковій школі. Уявлення про дизайн як про вид сучасного образотворчого мистецтва. Засоби художньої виразності дизайну. Підготовка до уроку дизайну в початковій школі.

6. Арт-дизайн як мистецтво проектування. Фітодизайн. Екологічний дизайн. Методична готовність вчителя до проведення уроку-дизайну в початковій школі.

Додатки: 18, 19, 20.

II. Виконати завдання. Розробити дизайн-урок для учнів 1-4 класу (клас на вибір) у контексті соціальної і здоров'язберезувальної освітньої галузі.

III. Завдання 1. Профілактика вигоряння вчителя під час війни та допомога учням для якісного навчання.

Завдання 2. Окреслити головні акценти розгляду питань (на вибір):

Допомога учням керувати емоціями в період війни. Зменшення ризиків та розвиток почуття емпатії.

Дитяча агресія в освітньому середовищі: методи протидії.

Дефіцит уваги та гіперактивність учнів. Корекційна складова для вчителя.

Завдання 3. Розробити алгоритми дій вчителя у разі булінгу.

Завдання 4. Хендмейд як мистецтво створювати речі, що несуть в собі позитивну енергетику та чудовий настрій: застосування в початковій школі.

Завдання 5. Запропонувати способи і засоби підвищення лідерських якостей і навичок міжособистісного спілкування школярів.

Лабораторне заняття 5

Тема: Арттерапія в освітньому просторі початкової школи. Зцілення мистецтвом в умовах воєнного часу: стратегії роботи, практика застосування.

Мета: поглиблення знань щодо можливостей та досвіду використання арттерапії в роботі педагога початкової школи в сучасних умовах; здійснення практичного застосування набутих знань про арттерапевтичні техніки на практиці.

I. Повторити питання:

1. Арттерапія в роботі педагога: засоби розвитку позитивних міжособистісних стосунків в класі.

2. Арттерапія як метод подолання страхів у дітей.

3. Арттерапевтичні техніки і практики в роботі з дітьми в час війни.

4. Психологічна допомога дітям в умовах війни засобами ігрової анімації.

5. Казкотерапія, кольротерапія та інші види допомоги та розвитку учнів під час війни. Терапевтичні властивості глини: особливості застосування в умовах війни.

6. Розвиток емоційного інтелекту засобами музикотерапії.

7. Метафоричні карти в просторі формування успішної особистості.

8. Піскова терапія у роботі з втратою в умовах війни: можливості діагностики.

Додатки: 18, 20, 21, 22, 27–35.

II. Виконати завдання. Розробити проєкт презентації на тему «Інтеграція артерапевтичних технологій навчання в освітній простір початкової школи з метою стабілізації та відновлення психологічного здоров'я дітей».

III. Завдання 1. Дискусія на тему: Арттерапія у роботі з внутрішньо переміщеними особами: мета, завдання, особливості діяльності педагога.

Завдання 2. Виготовити метафоричні асоціативні карти для застосування на уроках у початковій школі.

Завдання 3. Розробити вправи для зняття стресу дитини (надання психологічної допомоги: дихальні техніки для зняття стресу та панічних атак, психогімнастичні вправи).

Завдання 4. Запропонувати форми роботи з метою формування у дітей почуття дружності та єдності (зразок конспекту уроку на с.75).

Завдання 5. Сформувати довідник для вчителів 1–4 класів на одну з тем: «Алгоритм дій вчителя в критичних обставинах: моделювання ситуацій». «Алгоритм дій вчителя для відновлення ментального здоров'я учнів».

Лабораторне заняття 6

Тема: Особливості методики навчання здоров'язбережувальної освітньої галузі в контексті інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

Мета: формування методичної компетентності здобувачів вищої освіти; інтеграція різних видів діяльності (наукової, навчальної, практичної) з метою імітаційно-ігрового моделювання; поглиблення знань щодо реалізації міжпредметних зв'язків у процесі навчання в початковій школі.

1. Повторити питання:

1. Державний стандарт початкової освіти (здоров'язбережувальна освітня галузь: основні вимоги і завдання).

2. Особливості методики навчання здоров'язбережувальної освітньої галузі в контексті інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

3. Формування здоров'язбережувальної компетентності через впровадження здоров'язберігаючих технологій навчання у початковій школі.

4. Арттерапевтичні техніки і практики в роботі з дітьми в час війни.

5. Квест-гра як сучасна іноваційна форма взаємодії між суб'єктами навчального процесу в початковій школі. Підготовка до уроку перевірки знань учнів у вигляді квесту. Створення веб-квесту: від розробки до впровадження (Л.Литвенко. Вебінар. URL:<https://www.youtube.com/watch?v=FYg1CqHUEbU>).

II. Виконати завдання. Розробити інформаційно-дослідницький проект на здоров'язберігаючу тематику (клас і тему обираєте самостійно).

III. Завдання 1. Авторська розробка конспекту уроку з інтегрованого курсу «Я досліджую світ» з використанням інтерактивних технологій навчання для формування здоров'язбережувальної компетентності здобувачів початкової освіти.

Завдання 2. Розробити квест-гру для перевірки знань школярів з курсу.

Завдання 3. Окреслити мету та головні завдання проведення у сучасних умовах «Ранкових зустрічей» як невід'ємної частини уроку «Я досліджую світ» в початковій школі.

Завдання 4. Розкрийте мету, головні завдання та етапи вирішення проблеми продемонстровані у додатках 19 та 20 на стор. 50–51. Проаналізуйте та обґрунтуйте кожен з цих етапів. Запропонуйте свою ідею для реалізації у початковій школі в контексті здоров'язбережувальної освітньої галузі.

Анкета «Ваше ставлення до здоров'я»

1. Чи регулярно Ви робите ранкову гімнастику?

1) так; 2) не завжди; 3) інколи; 4) ні, не роблю.

2. Є щось, що під час навчання постійно Вас дратує і виводить із стану спокою?

1) на; 2) рідко; 3) так, але я намагаюся цього уникати; 4) так.

3. Чи є вид спорту, яким Ви систематично займаєтеся?

1) так; 2) так, але займаюся не регулярно;

3) так, але займаюся рідко; 4) ні.

4. Чи вчасно і повноцінно Ви харчуєтеся?

1) так; 2) не завжди, інколи не обідаю; 3) рідко; 4) ні.

5. Чи задовольняє Вас стан Вашого здоров'я?

1) так; 2) в цілому так; 3) не зовсім; 4) ні.

6. Чи маєте Ви хронічні захворювання?

1) ні; 2) не знаю; 3) мене це не цікавить; 4) так.

7. Для того, щоб тримати себе у відповідній формі, Ви систематично займаєтеся фітнесом або відвідуєте тренажерний зал?

1) так; 2) іноді, за бажанням; 3) рідко; 4) ні.

8. Чи задоволені Ви своєю фігурою?

1) так; 2) не зовсім; 3) зазвичай ні; 4) ні.

9. Чи робите Ви самотійно фізичні вправи, щоб покращити стан здоров'я?

1) так; 2) іноді; 3) дуже рідко; 4) ні.

10. Чи дотримуєтеся Ви правильного харчування?

1) так; 2) не завжди; 3) іноді; 4) ні.

11. На Вашу думку, чи повинна людина піклуватися про своє здоров'я змолоду?

1) так; 2) не обов'язково; 3) іноді, за настроєм; 4) ні.

12. Спосіб життя, який Ви ведете, можна назвати здоровим?

1) так; 2) не завжди; 3) зазвичай ні; 4) ні.

13. Чи можете Ви контролювати свої емоції?

1) ні; 2) іноді; 3) дуже рідко; 4) так.

14. Як Ви оцінюєте стан свого здоров'я?

1) чудовий; 2) добрий; 3) достатній; 4) поганий.

15. Чи знайомі Вам технології і правила здоров'язбереження?

1) знаю достатньо; 2) трохи знаю; 3) знаю мало; 4) не знаю.

16. Чи дотримуєтеся Ви здорового способу життя?

1) так; 2) іноді; 3) дуже рідко; 4) ні.

17. Чим повинен майбутній учитель дотримуватися правил здорового способу життя?

1) так; 2) докладати до цього максимум зусиль; 3) іноді; 4) ні.

18. Чи є здоров'язбереження професійно значущим компонентом Вашої загальної культури?

1) так; 2) можливо; 3) ні; 4) не знаю.

19. *На Вашу думку, умови навчання, створені у Вашому вищому навчальному закладі, сприяють здоров'язбереженню?*

1) так; 2) не знаю; 3) можливо; 4) ні.

20. *Чи хотіли б Ви, щоб у Вашому вищому навчальному закладі застосовувалися здоров'язберігаючі технології?*

1) так; 2) можливо; 3) ні; 4) не знаю.

21. *Чи хотіли б Ви підвищити рівень своєї культури здоров'я?*

1) так; 2) можливо, але не маю часу;

3) можливо, але не маю бажання; 4) ні.

22. *Здоров'я – це найголовніше в житті.*

1) так; 2) можливо; 3) одне з головних; 4) ні.

23. *Чи часто Ви замислюєтеся про своє здоров'я?*

1) так; 2) можливо; 3) рідко; 4) ні.

24. *Чи любите Ви довго гуляти лісом, парком?*

1) так; 2) не завжди; 3) рідко; 4) ні.

25. *Чи вважаєте Ви, що головне систематично займатися фізичними вправами для підтримки стану свого здоров'я і гарного самопочуття?*

1) так, я постійно займаюся улюбленим видом фізичної активності;

2) так, але самому не вистачає на це часу; 3) не маю бажання; 4) ні.

26. *Чи вважаєте Ви, що головне в житті – мати гарне здоров'я, а все інше додасться?*

1) так; 2) можливо; 3) лише в тому разі, якщо захворієш; 4) ні.

27. *Жахливо, якщо я важко занедужаю, тому я завжди думаю про своє здоров'я.* 1) так; 2) можливо; 3) іноді; 4) ні.

Обробка результатів анкетування:

Підрахуйте, яку цифру за номером Ви найчастіше підкреслювали? Якщо у більшості відповідей Ви підкреслили

цифру 1 – у Вас сформований високий рівень культури здоров'я, Ви постійно піклуєтеся про своє здоров'я і вважаєте, що це є Вашим обов'язком;

якщо цифру 2 – у Вас достатній рівень культури здоров'я, Ви володієте необхідною для здоров'язбереження інформацією, але не завжди у Вас вистачає сили волі, бажання і часу;

якщо цифру 3 – у Вас середній рівень культури здоров'я, до свого здоров'я Ви ставитеся не уважно, не бажаєте турбуватися про стан свого здоров'я, оскільки досягнення великих матеріальних благ та високого соціального статусу для Вас є більш важливим;

якщо цифру 4 – у Вас низький рівень культури здоров'я.

Тестова контрольна робота

Оберіть одну правильну відповідь!

1. Сучасна освітня модель передбачає:

- 1) суб'єкт-суб'єктну взаємодію учасників освітнього процесу;
- 2) суб'єкт-об'єктну взаємодію учасників освітнього процесу.

2. До інформаційно-розвивальних методів навчання у початковій школі відносять:

- 1) розповідь, пояснення, бесіду;
- 2) репродуктивний метод (або інструктивно-репродуктивний);
- 3) пояснювально-ілюстративний метод (або інформаційно-рецептивний);
- 4) всі вище названі методи навчання.

3. Репродуктивні методи навчання – це:

- 1) переказ – відтворення навчального матеріалу, виконання вправ за зразком;
- 2) бесіда, розповідь, пояснення.

4. Евристична бесіда – це:

- 1) метод навчання, застосований учителем для активізації учнів до самостійного пошуку істини;
- 2) діалогічний метод творчої взаємодії, що базується на розв'язанні проблемної задачі за допомогою основних і навідних запитань пошукового характеру;
- 3) вірно все вище зазначене.

5. Застосування активних методів навчання у початковій школі передбачає:

- 1) навчання, у процесі якого учні і вчитель взаємодіють один з одним;
- 2) навчання, у процесі якого вчитель є основною дійовою особою, що керує освітнім процесом, а учні виступають у ролі слухачів;

3) навчання, у ході якого учні та вчитель перебувають у процесі динамічної групової взаємодії, при чому вчитель і учень – рівноправні, рівнозначні суб'єкти навчання.

6. Життєві навички (соціально-психологічні компетентності) об'єднують у дві групи:

- 1) емоційно-вольові та інтелектуальні (когнітивні) навички;
- 2) внутрішньо-персональні (психологічні) та міжперсональні (соціальні) навички.

7. Організація інтерактивного навчання передбачає:

- 1) моделювання життєвих ситуацій;
- 2) використання рольових ігор;
- 3) спільне вирішення проблем на основі аналізу обставин та відповідної ситуації;
- 4) вірним є все вище назване.

8. Освітня технологія – це:

- 1) технологічний ланцюжок дій, операцій і комунікацій, послідовність виконання яких сприяє оптимізації освітнього процесу;
- 2) технологія, що гарантує досягнення визначеної мети та конкретних очікуваних результатів;
- 3) вірно все вище зазначене.

9. На відміну від методики, технологія:

- 1) не припускає варіативності, із неї не можна викинути певних елементів;
- 2) не передбачає пошукової діяльності, спроб, помилок;
- 3) характеризується постійним зворотним зв'язком, коригуванням подальшої діяльності;
- 4) охоплює чітко спланований очікуваний результат;
- 5) вірним є все вище назване.

10. Технології розвитку навчальних компетентностей здобувачів початкової освіти поділяють:

- 1) на дві групи: технології критичного мислення, ігрові технології;
- 2) на чотири групи: технології кооперативного навчання; технології колективно-групового навчання; технології ситуативного моделювання; технології оцінювання дискусійних питань.

11. Візуалізація у початковій школі – це:

- 1) універсальний засіб навчання і виховання, який організовує сприйняття та спостереження учнів за реальністю, позитивно впливає на сенсорну сферу учня, розвиває його сприйняття, мислення, уяву;

2) засіб навчання і виховання, який стимулює пізнавальну та творчу активність учня, сприяє розвитку інтересу до навчання;

3) засіб навчання і виховання, який сприяє узагальненню та кращому засвоєнню знань;

4) вірно все вище зазначене.

12. Конфуцій стверджував, що:

1) «...те, що я бачу, я забуваю; те, що я чую, я пам'ятаю; те, що я роблю, я розумію» – відповідно: те, що учень бачить, він забуває; те, що учень чує, він запам'ятовує; те, що учень робить, він розуміє;

2) «...те, що я чую, я забуваю; те, що я бачу, я пам'ятаю; те, що я роблю, я розумію» – відповідно: те, що учень чує, він забуває; те, що учень бачить, він запам'ятовує; те, що учень робить, він розуміє.

13. Візуалізація навчальної інформації у початковій школі дозволяє:

1) забезпечити інтенсифікацію навчання;
2) активізувати навчальну та пізнавальну діяльність учнів;
3) сформувані і розвинути критичне і візуальне мислення молодших школярів;

4) швидкому засвоєнню інформації за допомогою органів зору;

5) образному представленню знань і навчальних дій;

6) підвищити візуальну грамотність та візуальну культуру;

7) вірним є все вище назване.

14. Чи вірним є твердження: «Чим більше проблемності в наочній інформації, тим вищий ступінь розумової активності учнів»?

1) так;

2) ні.

15. Інтелект-карта («карта розумових дій», «ментальна карта», «карта пам'яті», в оригіналі – Mind Map) – це:

1) спосіб зображення процесу загального системного мислення за допомогою структурно-логічних схем радіальної організації;

2) простий інструмент для швидкого опрацювання великих обсягів інформації, зручний для запам'ятовування, розвитку асоціативного мислення учнів;

3) зручний формат для думки і висновків з довільним додаванням малюнків та інших допоміжних елементів;

4) спосіб, який не лише зберігає факти, але й демонструє взаємозв'язки між ними, тим самим забезпечуючи швидше і глибше розуміння матеріалу;

5) вірно все вище зазначене.

16. Ментальні карти використовують під час таких етапів уроку в початковій школі:

- 1) пояснення теми;
- 2) закріплення матеріалу;
- 3) перевірки та узагальнення знань учнів;
- 4) можна застосовувати під час усіх вище названих етапів уроку.

17. Метод «Метаплан» у початковій школі – це:

- 1) спосіб ведення дискусії, який дає можливість візуально зобразити її перебіг та містить у собі елементи мозкової атаки, аналізу випадків (ситуацій), гри;
- 2) метод створення ментальних карт;
- 3) методика структурування групових обговорень, аналізу ситуації, обміну думками, збирання інформації з певного питання і вироблення колективних рішень;
- 4) методика, що передбачає колективну творчу діяльність, коли всі учасники мають можливість висловити власну думку, іноді кілька разів і в результаті знаходять колективне рішення;
- 5) вірно все вище назване.

18. Скрайбінг – це:

- 1) нова техніка презентації, коли виступ вчителя супроводжується ілюстраціями малюнків на дошці (або аркуші паперу);
- 2) техніка презентації, коли виступ вчителя паралельно супроводжується графічним рядом, який фіксується на ключових моментах аудіорядом;
- 3) це короткі мальовані відео, схеми чи малюнки на дошці, які вчитель використовує на уроках під час пояснення навчального матеріалу;
- 4) вірно все вище назване.

19. Скрайб-презентацію у початковій школі вчитель використовує:

- 1) у проєктній діяльності;
- 2) для пояснення нового матеріалу;
- 3) для перевірки засвоєного матеріалу;
- 4) як засіб узагальнення вивченого;
- 5) як домашнє завдання;
- 6) як «мозковий штурм» рефлексія на уроці;
- 7) при організації усіх вище названих формах роботи.

20. Інфографіка – це:

- 1) спосіб передачі великого обсягу інформації за допомогою простих і зрозумілих візуальних методів;

- 1) форма інформаційного дизайну;
- 2) різновид навчальної творчості, що передбачає поєднання графіки з текстом у найрізноманітніших пропорціях;
- 3) вірно все вище назване.

21. Можливості використання методу «Кластеру» («гроно», «кластер-пучок», «кластер-питання») у початковій школі:

- 1) кластери можуть стати головним прийомом на стадії виклику;
- 2) систематизації інформації, отриманої до знайомства з основним джерелом (текстом) у вигляді питань або заголовків змістових блоків;
- 3) на стадії рефлексії;
- 4) виправлення невірних припущень у попередніх кластерах, заповнення їх на основі нової інформації, встановлення причинно-наслідкових зв'язків між окремими змістовними блоками (індивідуально та в групах);
- 5) при організації усіх вище названих видів діяльності.

22. Найефективніше застосування методу «Фішбоуну» (Fishbone, діаграми «риб'ячої кістки» або «риб'ячого скелету») у початковій школі:

- 1) під час уроків узагальнення та систематизації знань, коли тема вже вивчена;
- 2) при вивченні нового матеріалу.

23. Метод «Лепбукінгу» (Lapbooking) в початковій школі застосовують:

- 1) при виконанні практичного завдання, закріпленні навчального матеріалу;
- 2) для збору інформації по темі;
- 3) для формування самостійності й розвитку творчості учнів;
- 4) для перевірки знань з предмета;
- 5) для зміцнення поняття, що викладається в книгах або підручниках;
- 6) вірно все вище назване.

24. Метод «Хмару слів» (хмара тегів) у початковій школі застосовують:

- 1) для візуального відтворення списку слів, міток чи категорій на єдиному спільному зображенні;
- 2) для візуалізації термінології з певної теми у більш наочний спосіб;
- 3) для швидкого сприйняття термінів та понять;
- 4) вірно все вище назване.

25. «Хмару слів» у початковій школі доцільно використовувати:

- 1) на будь-якому уроці, чи етапі уроку (від оголошення теми до рефлексії) і у будь-якій формі роботи учнів – індивідуальній, груповій чи

колективній;

2) лише на уроці узагальнення і систематизації знань, при організації колективної форми роботи.

26. Метод «Буктрейлер» у початковій школі – це:

1) метод роботи, який використовує вчитель для підвищення зацікавленості учнів до прочитання книги; особливістю якого є подача інформації у специфічній формі, що інтригує учнів;

2) метод роботи, який використовує вчитель для поглиблення знань учнів з обраної теми.

27. Назвіть головну особливість інтерактивної книги (Book Creator):

1) кожен учасник освітнього процесу, маючи доступ до додатку на мобільному телефоні, може бути не лише слухачем, а й відчувати себе активним учасником певних подій;

2) інтерактивна книга дозволяє учневі в ігровій формі вивчати форми і фігури, кольори, цифри, літери і навіть пограти в логічні ігри;

3) дозволяє дитині в найкоротші терміни отримати корисні знання і навчитися читати;

4) вірно все вище назване.

28. На що спрямований метод проєктів у початковій школі?

1) на розв'язання деякої теоретичної або практичної проблеми, яка передбачає, з одного боку, використання різноманітних методів, засобів навчання, а з іншого – інтегрування знань, умінь із всіляких галузей;

2) на ідею (яка втілена у науково-пошуковій чи дослідницькій роботі), за якою суб'єкт навчального процесу може і має право розпоряджатися власними думками; дозволяє учням самостійно будувати свої власні знання;

3) на створення навчального середовища, в якому вчитель тренує, спрямовує, досліджує

та зміцнює більш глибокі рівні розуміння;

4) вірно все вище назване.

29. Кроссенс як сучасний методичний прийом візуалізації навчального матеріалу це можливість:

1) розвитку логічного, абстрактного, асоціативного мислення, уяви;

2) можливість встановлення міжпредметних зв'язків між шкільними дисциплінами;

3) вірно все вище назване.

30. Інформатизація освіти – це:

- 1) комплекс соціально-педагогічних перетворень, пов'язаних із насиченням освітніх систем інформаційною продукцією, технологіями;
- 2) запровадження в систему освіти інформаційних засобів, що ґрунтуються на комп'ютерній техніці, а також інформаційної продукції і педагогічних технологій, які базуються на цих засобах;
- 3) запровадження у педагогічну практику методів та засобів збору, обробки, передавання та зберігання інформації на базі комп'ютерних технологій з метою створення умов для особистісно-зорієнтованого навчання, покращання пізнавальної діяльності і посилення інтелектуального потенціалу учнів;
- 4) вірними є усі названі варіанти відповідей.

Вимоги до виконання індивідуально-дослідного завдання

Завдання виконується на основі знань, умінь та навичок, одержаних під час лекційних, практичних, лабораторних, самостійних занять і передбачає підготовку та оформлення згідно вимог індивідуальної науково-дослідної роботи здобувача освіти (презентації) із застосуванням Microsoft Office Power Point, яка оцінюється максимум у 10 балів.

Презентація є індивідуальною розробкою, що має містити орієнтовно 12–16 слайдів, з яких – титульний слайд, план (розробки презентації) розгляду пропонованої теми, чітку структуру та логіку викладу інформативного матеріалу, таблиці, схеми, методичні розробки, висновки тощо.

Оцінювання індивідуального проєкту здійснюється за наступними критеріями: самостійність та оригінальність, виконання поставлених автором завдань, демонстрація інтерактивних форм і методів роботи, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання матеріалу та відсутність помилок.

Критеріями оцінювання доповіді є вміння стисло визначати ключові позиції проблематики.

Критеріями оцінювання презентації є її відповідність змісту доповіді здобувача вищої освіти за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

Теми для написання рефератів

Сучасні підходи до здоров'язбережувального навчання школярів.

Упровадження здоров'язбережувальних технологій навчання.

Роль веб-орієнтованих технологій у здоров'язбережувальному навчанні.

Зарубіжний досвід використання веб-технологій у здоров'язбережувальному навчанні.

Відповідність змісту, форм і методів організації занять з освітньої галузі віковим та психофізичним особливостям учнів початкової школи.

Надання першої психологічної допомоги дітям в умовах війни.

Погляди видатних педагогів на здоров'язбережувальне навчання учнів.

Головні компоненти професійної підготовки сучасного вчителя до формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів.

Підготовка майбутніх учителів початкових класів до використання арттерапевтичних технологій навчання в сучасних умовах.

Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Мета і завдання курсу «Методика навчання здоров'язбережувальної освітньої галузі».
2. Зміст здоров'язбережувальної освітньої галузі. Зміст шкільних програм із питань здоров'я та безпеки.
3. Психологічне здоров'я: протидія стресу та підвищення мотивації молодших школярів.
4. Поняття здоров'язбережувальної компетентності та її складові.
5. Шляхи формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів.
6. [Здоровий спосіб життя: мотивація і життєві компетентності.](#)
7. Освіта на основі розвитку життєвих навичок особистості.
8. Підготовка вчителя до розвитку здоров'язбережувальної компетентності учнів.
9. Міжпредметні зв'язки та їх значення для формування у молодших школярів здоров'язбережувальної компетентності шляхом набуття навичок збереження, зміцнення, використання здоров'я та дбайливого ставлення до нього.
10. Врахування природних біологічних ритмів у процесі організації навчальної діяльності молодших школярів.

11. Інклюзивний простір у початковій школі. Педагогічний супровід.
12. Сучасні підходи до формування безпечного соціального та здоров'язберігаючого освітнього середовища у початковій школі.
13. Відповідність змісту, форм і методів організації занять віковим особливостям учнів початкової школи.
14. Розвиток критичного мислення та емоційного інтелекту школярів.
15. Психоемоційний стан вчителя та його вплив на задоволеність учнів.
16. Налагодження партнерських стосунків між школою і сім'єю.
17. Допомога учням керувати емоціями в період війни. Зменшення ризиків та розвиток почуття емпатії.
18. Очікувані результати шкільної превентивної освіти у контексті освітньої галузі.
19. Можливості самоосвітньої діяльності у процесі вивчення курсу «Методика навчання здоров'язбережувальної освітньої галузі».
20. [Сучасний комплекс проблем безпеки](#). Організація роботи вчителя в початковій школі.
21. Корпоративна культура в школі – запорука успіху роботи команди.
22. Розвиток емоційного інтелекту засобами музикотерапії.
23. Суб'єкт-суб'єктна взаємодія в сучасному освітньому процесі.
24. Надання першої психологічної допомоги дитині в умовах сьогодення.
25. Моделювання безпечного здоров'язбережувального освітнього середовища в початковій школі з огляду на сучасний складний стан в країні.
26. Шляхи формування усвідомлення цінності власного життя молодшими школярами у контексті вивчення здоров'язбережувальної освітньої галузі в початковій школі.
27. сучасних умовах.
28. Сучасні підходи до створення здоров'язбережувального освітнього середовища в початковій школі.
29. Сутність інтегрованого та проєктного навчання.
30. Підготовка вчителя до організації та проведення уроку в початковій школі.
31. Планування процесу навчання уроку освітньої галузі.
32. Значення інтерактивних технологій навчання для формування позитивного ставлення учнів до власного життя та здоров'я, засвоєння відповідних навичок.
33. Технології формування основних здоров'язбережувальних понять.

34. Поняття та основні характеристики здоров'язбережувальних технологій навчання.

35. Система здоров'язберігаючих технологій у початковій школі.

36. Упровадження здоров'язбережувальних технологій у навчальний процес початкової школи.

37. Застосування інтерактивних методів навчання, що забезпечує ефективне засвоєння учнями навчального матеріалу і відпрацювання ними поведінкових навичок.

38. Форми організації навчання учнів на уроці освітньої галузі.

39. Впровадження інноваційних технологій навчання у контексті вивчення освітньої галузі в початковій школі.

40. Використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій для навчання освітньої галузі.

41. Арттерапія в освітньому просторі. Від тривоги до посмішки учня.

42. Арттерапія в умовах війни: ефективність застосування.

43. Застосування інтерактивних методів навчання, що забезпечують індивідуалізацію сприйняття, активну участь кожного учня і групову взаємодію.

44. Алгоритми дій вчителя у разі булінгу.

45. Використання цифрових технологій для підвищення ефективності психологічної підтримки в умовах війни.

46. Методичні основи використання кольоротерапії, бібліотерапії, драмтерапії та ізотерапії в умовах початкової школи.

47. Зміст і особливості використання музикотерапії, звукотерапії та сміхотерапії.

48. Естетотерапія у початковій школі. Основні засоби і види естетотерапії.

49. Можливості використання аеротерапії, арттерапії, казко- та пісочної терапії в освітньому процесі.

50. Імаготерапія як один з видів арттерапії.

51. Скетчноутінг як новітній інструмент візуалізації: сутність та алгоритм роботи у контексті здоров'язбережувальної роботи вчителя початкової школи.

52. Емоційна компетентність педагога в умовах війни. Прийоми емоційної саморегуляції.

53. Педагогічна компетентність. Встановлення успішного діалогу з учнями.

54. Профілактика вигорання вчителя під час війни та допомога учням для якісного навчання.

55. Психоемоційний ресурсний стан вчителя в умовах війни: практичні інструменти.

56. Підготовка вчителя до дії під час повітряних тривог: емоційна стійкість та ефективність.
57. Технології розвитку міжособистісного інтелекту. Ефективна взаємодія в освітньому середовищі.
58. Арттерапевтичний супровід. Стабілізація та відновлення стану дітей.
59. Арттерапія в роботі педагога: засоби розвитку позитивних міжособистісних стосунків в класі.
60. Дитяча агресія в освітньому середовищі: методи протидії.
61. Дефіцит уваги та гіперактивність учнів. Корекційна складова для вчителів.
62. Казкотерапія та інші види допомоги та розвитку учнів під час воєнного стану.
63. Засоби звільнення від конфліктів та хвилювань учнів під час воєнного стану. Підсилення почуття власної особистісної цінності учнів.
64. Ментальні карти в освітньому процесі. Інструменти для створення.
65. Інтеграція та реалізація предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти.

Теми для написання курсових робіт з методики навчання соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі

1. Формування у здобувачів початкової освіти стійких переконань щодо цінності життя, здоров'я і безпеки в процесі засвоєння інтегрованого курсу «Я досліджую світ» в умовах війни.
2. Формування у здобувачів початкової освіти дбайливого та усвідомленого ставлення до власного здоров'я та безпеки в процесі засвоєння інтегрованого курсу «Я досліджую світ».
3. Упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у вивчення соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.

4. Формування здорового способу життя у здобувачів початкової освіти в сучасних умовах.

5. Формування підприємливості та фінансової грамотності в учнів початкових класів.

6. Розвиток творчих здібностей здобувачів початкової освіти у процесі реалізації завдань соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.

7. Формування у здобувачів початкової освіти життєвих компетентностей фізичного, психічного та соціального здоров'я як пріоритетного завдання української школи.

8. Реалізація компетентнісного підходу в процесі засвоєння змісту соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі учнями початкових класів.

9. Формування у здобувачів початкової освіти основ гуманістичної моралі в процесі реалізації завдань соціальної освітньої галузі.

10. Організація проєктного навчання у початковій школі для забезпечення розвитку етичної поведінки в соціумі.

11. Розвиток ініціативності здобувачів початкової освіти у забезпеченні розвитку вміння вчитися, формування позитивного ставлення до навчання.

12. Педагогічні умови розвитку пізнавальних інтересів учнів початкових класів у процесі формування підприємливих якостей та поведінки свідомого споживача.

13. Формування у здобувачів початкової освіти свідомого прагнення дотримуватися безпечної, здорової та етичної поведінки в процесі реалізації завдань соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.

14. Формування відповідального ставлення учнів початкових класів до особистої безпеки й безпеки інших (у межах реалізації змістової лінії «Безпека»).

15. Формування у здобувачів початкової освіти стійких переконань щодо цінності життя в процесі засвоєння змісту соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.

16. Розвиток відповідальності учнів початкових класів у процесі опрацювання та засвоєння навчального матеріалу змістової лінії «Здоров'я».

17. Реалізація діяльнісного підходу у формуванні в здобувачів початкової освіти здатності до співпраці в різних середовищах.

18. Формування міжпредметних компетентностей здобувачів початкової освіти у процесі тематичного навчання.

19. Розвиток потреби самопізнання та самовдосконалення учнів початкових класів у процесі засвоєння ними змісту соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.

20. Формування у здобувачів початкової освіти загальнолюдських цінностей в процесі реалізації завдань соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.

21. Формування у здобувачів початкової освіти шанобливого ставлення до довкілля в процесі реалізації завдань соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.

22. Розвиток емоційного інтелекту в учнів початкових класів на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

23. Використання сучасних концепцій та підходів до формування лідерських якостей учнів початкових класів у процесі реалізації завдань соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.

24. Застосування інструментів формувального оцінювання учнів початкових класів із соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.

25. Розвиток у здобувачів початкової освіти навичок ефективного спілкування у процесі реалізації завдань соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.

26. Розвиток у здобувачів початкової освіти умінь попереджати виникнення (розв'язувати) конфліктні ситуації у процесі реалізації завдань соціальної освітньої галузі.

27. Розвиток у здобувачів початкової освіти толерантності у процесі реалізації завдань соціальної освітньої галузі.

28. Розвиток у здобувачів початкової освіти умінь використовувати нову інформацію у процесі реалізації завдань соціальної освітньої галузі.

29. Формування у здобувачів початкової освіти національної гідності в процесі реалізації завдань соціальної освітньої галузі.

30. Формування у здобувачів початкової освіти поваги до української мови, історії і культури в процесі реалізації завдань соціальної освітньої галузі.

31. Формування та розвиток в учнів початкових класів патріотичних почуттів у процесі реалізації завдань соціальної освітньої галузі.

32. Використання ігор як чинника фізичного вдосконалення учнів початкових класів у позакласній роботі.

33. Здійснення в початкових класах проблемного навчання у процесі реалізації завдань соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.

34. Формування у здобувачів початкової освіти навичок безпечної поведінки в час війни у процесі реалізації завдань соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.

35. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до здоров'язбережувальної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арттерапія і війна: контексти і досвід практичної роботи : колективна монографія /за заг. ред. Н. Кальки, Г. Одинцової. Львів: ЛьвДУВС, 2023. 283 с.

2. Антонова О. Є., Поліщук Н. М. Підготовка вчителя до розвитку здоров'язбережувальної компетентності учнів: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. 248 с.

3. Безпечне освітнє середовище: нові виміри безпеки. *Державна служба якості освіти України* : веб-сайт. URL: https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/Bezpechne_osvitnie_seredovysche_2022_SQE-SURGe.pdf.

4. Биков І. Використання арттерапії в професійній підготовці майбутніх учителів початкових класів для формування позитивного ставлення учнів до здоров'язбереження. *Acta Paedagogica Volynienses*: Розділ 2. Початкова освіта. Вип. 3 (2023). С. 29–34.

URL:<http://journals.vnu.volyn.ua/index.php/pedagogy/article/view/1329/1235>

5. Богосвятська А. «Ранок» і «вечір» уроку як гармонійна зміна природних психофізіологічних фазових станів дитини. *Зарубіжна література в школах України*. 2016. № 10. С. 10–18.

6. Вплив війни на психічне здоров'я дітей. *War childhood museum*. URL: <https://warchildhood.org/ua/impact-of-war-on-childrens-mental-health/#:~:text=%D0%A3%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%>.

7. Долинський Б.Т. Здоров'язберігаюча діяльність учителя початкової школи: навчальний посібник / Одеса : вид-во. М. П. Черкасов, 2010. 187 с.

URL:<http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/1654/1/%D0%94%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%20%D0%97%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2.pdf>

8. Ілійчук Л.В. Педагогічні умови використання арт-терапії в освітньо-виховному просторі початкової школи. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. М. Гоголя*. Психолого-педагогічні науки. 2016. № 2. С. 114–118.
9. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навчально-методичний посібник. Ч. 1. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 232 с.
10. Кириленко Л. Г., Власенко Н. В. Визначення пріоритетності кольоротерапії у формуванні основ здоров'язбережувальної компетентності дітей. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2014. № 2 (36). С. 429–436.
11. Кондратюк С.М. Інтегрований підхід до формування у молодших школярів здорового способу життя: здоро'язбережувальне виховання: навч. посіб. Суми : СумДПУ імені А. Макаренка, 2013. 191с.
12. Кондратюк С.М., Павлущенко Н.М. Працездатність учня. Основи здоров'я. 1–4 класи: матеріали до уроків: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2013. 162 с.
13. Локаєва Г. В. Можливості використання музикотерапії в загальноосвітніх закладах. *Мистецтво та освіта*. 2016. № 4. С. 7–11.
14. Презлята Г. Здоровий спосіб життя: ідеї, пошуки, досвід: монографія. Ів.-Фр.: НАІР, 2013. 484 с.
15. Скрипник І. М. Кольоротерапія: методичний посібник. Рівне, 2014. 147 с.
16. Сливка Л. Екологія дитинства: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : НАІР, 2014. 164 с.
17. Сливка Л. Оздоровчі технології і техніки терапевтичного спрямування. Івано-Франківськ, 2013. 94 с.
18. Сорока О. В. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до використання арттерапевтичних технологій: теоретико-методичні основи: монографія. Тернопіль : Астон, 2015. 350 с.
19. Сорочинська Т., Костолович Т. Професійно-педагогічна підготовка майбутнього вчителя до формування соціальної і здоров'язбережувальної компетентностей у закладі вищої педагогічної освіти. *Молодь і ринок*. 2024. №3 (223). С. №3 (223). 2024. С. 101–104.
20. Сорочинська Т. А. Професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів до використання арттерапевтичних технологій навчання в

сучасних умовах. *Матеріали IV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Нова українська школа в дії: актуальні проблеми методик навчання та стратегії розвитку початкової освіти»*. Рівне: РДГУ. 2024.

21. Теорія і практика арт-терапії: навчально-методичний комплекс / укл. І. В. Бабій. Умань, 2014. 75 с.

22. Тітаренко С. А., Заяць Д. О. Покращення психічного здоров'я дітей дошкільного віку засобом сміхотерапії. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт*. 2014. Вип. 118 (3). С. 273–275.

23. Федій О. Естетотерапія: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2012. 304 с.

24. Формування інноваційного здоров'язбережувального освітнього середовища: досвід проектування і реалізації : матеріали круглого столу / упоряд. Н. А. Поліщук. Луцьк : ВІППО, 2018. 124 с.
URL:<http://vippo.org.ua/files/silskashkola/osvitlabmetod-1519371529.pdf>

**Схеми та таблиці
для візуального сприйняття навчального матеріалу**

Додаток 1

**Основні складові благополуччя людини, визначені Всесвітньою організацією
охорони здоров'я (ВООЗ)**

Додаток 2

Складові благополуччя людини

Складові здоров'язберезувальної компетентності особистості

Додаток 4

**ПАРТНЕРСТВО, СПІВПРАЦЯ
ВЗАЄМОДІЯ, СПІВДІЯЛЬНІСТЬ,**

ВЗАЄМОДОПОМОГА

Додаток 5

Додаток 6

Ознаки навчання учнів на засадах компетентнісного підходу

Додаток 7

Формула розвитку необхідних навичок людини

Додаток 8

**Загальнолюдські цінності
як фундаментальні орієнтири та норми**

Додаток 9

Базові національні цінності

Додаток 10

**Соціальнопсихологічні компетентності особистості
(ООЖН-технологія)**

Додаток 11

Здоров'язберезувальні аспекти сучасного уроку

Додаток 12

Складові м'яких навичок (Soft Skills)

Додаток 13

Додаток 12

Технології навчання громадянської та історичної освітньої галузі

Додаток 14

Основні вимоги та складові педагогічних технологій

Додаток 15

Сутність інтегрованого навчання

Додаток 16

Способи створення програми інтегрованого навчання

Додаток 17

Технології здоров'язбереження в початковій школі

Прогноз погоди – спекотно

Етапи вирішення проблеми

Перший етап вирішення проблеми - емпатія

Ідея: Давайте запропонуємо напої з огірка – оригінально, корисно, дешево.

1. **Емпатія:** Знайомимо учнів з предметною областю.

Ставимо разом з ними проблемне питання.

Як нам зібрати інформацію? Які джерела використовувати?

Збираємо інформацію і занурюємося в призначений для користувача досвід.

Які напої можна приготувати з огірка? (лимонад, смузі, детоксcockтейль)

Які з них будуть користуватися попитом?

2. **Фокусування:** систематизуємо отриману інформацію. Складаємо портрети різних користувачів (стейкхолдерів, в термінології дизайнмислення).

Наприклад, портрет того, хто піклується про здоровий спосіб життя і харчування, і хто ні. Виділяємо головне. Формулюємо конкретні завдання.

3. **Генерація ідей:** накидаються ідеї в форматі мозкового штурму. Тут ми вчимо учнів взаємодіяти в команді. Визначаємо критерії вибору найбільш підходящих ідей і здійснюємо вибір.

4. **Протипування:** створюємо перші зразки напоїв, вибираємо кращі, удосконалюємо рецептуру (експериментуємо з різними видами продуктів – селера, яблука, лимон, япельсин, мед, мята тощо, які надають різноманітні смакові властивості нашим напоям, при цьому не погіршують їх якість).

Обираємо посуд для подавання напоїв, способи оздоблення напоїв.

Обираємо ті рецепти напоїв, які можна приготувати на фестивалі, при використанні мінімальної кількості устаткування. Розробляємо рекламу та агітацію.

5. **Упорядкування, вибір найкращих ідей та створення прототипів (моделей) для тестування.** Це можуть бути малюнки, композиції, схеми, конструкції, ігри, інші продукти.

Другий етап вирішення проблеми - фокусування

Додаток 20

III

Додаток 21

**Технологія
проектного навчання у початковій школі**

Додаток 22

АЛГОРИТМ

Скетчноутінг: сутність та алгоритм роботи

Додаток 23

Додаток 24

Алгоритм створення кроссенсу

Додаток 25

Кластер як графічна форма візуалізації інформації

Додаток 26

Типи й форми інтегрованих уроків

Тип уроку	Форма уроку	Структура уроку	Мета уроку	Завдання уроку
Урок формування нових знань	Урок-подорож Урок-експедиція Урок-дослідження Урок-інсценування Мультмедіа-урок Проблемний урок	<ul style="list-style-type: none"> • організаційний момент; • постановка цілей; • актуалізація опорних знань; • пояснення нового матеріалу; • діагностика правильності засвоєння учнями знань; • підбиття підсумків уроку; • повідомлення домашнього завдання 	Організувати роботу з формування нових громадянських понять, наукових фактів, визначених навчальною програмою	Сформувати уявлення про основні питання, що входять до сфери громадянської освіти; підвести до розуміння нових громадянських понять; активізувати пізнавальну активність учнів
Урок формування вмінь і навичок	Урок-практикум Урок-діалог Урок-ділова чи рольова гра Подорож Експедиція та ін.	<ul style="list-style-type: none"> • організаційний момент; • постановка цілей; • актуалізація опорних знань; • виконання завдань стандартного типу; • виконання реконструктивно варіативного типу; • виконання завдань творчого типу; • діагностика правильності формування вмінь та навичок; • підбиття підсумків уроку; • повідомлення домашнього завдання 	Формування нових вмінь та навичок, передбачених навчальною програмою	Залучити до активної практичної діяльності; виробити вміння працювати в групі; сприяти формуванню громадянської компетентності; навчити володіти новими прийомами і методами роботи з додатковою літературою та джерелами інформації, проектною діяльністю; готувати доповіді, виступати перед аудиторією; формувати критичне мислення, вміння аналізувати, виділяти головне, узагальнювати і робити висновки
Урок застосування знань, вмінь і навичок	Рольові і ділові ігри Практикуми Уроки захисту проєктів Подорожі Експедиції та ін.	<ul style="list-style-type: none"> • організаційний момент; • постановка цілей; • актуалізація опорних знань; • оперування знаннями, вміннями, навичками при вирішенні практичних завдань; • складання звіту про виконану роботу; • підбиття підсумків уроку; • повідомлення домашнього завдання 	Застосування знань на практиці	Навчити застосовувати отримані знання на практиці; оперувати наявним потенціалом у конкретній ситуації; закріпити навички роботи з...; навчити обстоювати власну точку зору; закріпити вміння виокремляти проблеми; удосконалювати вміння роботи з джерелами знань; удосконалювати навички аналізу, узагальнення тощо; вміння виступати і захищати власну думку; розвивати творчі комунікативні здібності
Урок	Узагальнювальний урок Диспут Гра Театралізований урок (урок-суд) Урок-	<ul style="list-style-type: none"> • організаційний момент; • постановка цілей; • оперування знаннями та способами діяльності у стандартних та нестандартних ситуаціях; 	Глибше засвоєння знань, високий рівень узагальнення,	Сформувати уявлення про вивчений матеріал як систему знань; розвивати вміння класифікувати, виокремлювати зв'язки, формулювати висновки; розвивати комунікативні якості

узагальнення і систематизації знань	удосконалення Урок-консультація Урок-аналіз контрольних робіт Урок-бесіда	<ul style="list-style-type: none"> • підбиття підсумків та узагальнення; • повідомлення домашнього завдання 	застосування на практиці	під час роботи в групах, розвивати пізнавальний інтерес, вміння пояснювати особливості, закономірності; аналізувати, співставляти, порівнювати тощо
Урок перевірки, оцінювання та корекції знань, умінь і навичок	Урок-підсумок Вікторина Захист творчих робіт, проєктів Творчий звіт Контрольна робота Співбесіда	<p><u>Усна форма контролю:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • організаційний момент; • постановка цілей; • перевірка знань, умінь і навичок та систематизації знань; • оцінювання діяльності учнів; • повідомлення домашнього завдання. <p><u>Письмова форма контролю:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • організаційний момент; • постановка цілей; • письмова перевірка знань, умінь і навичок та систематизації знань; <p><u>Урок комплексного контролю:</u> передбачає поєднання різних форм навчальної роботи</p>	Здійснити контроль навчання, продовжити систематизацію знань, виявити рівень засвоєння матеріалу, сформованості умінь і навичок.	З'ясувати рівень оволодіння знаннями та уміннями; узагальнити матеріал, як систему знань, перевірити здібності учнів до творчого мислення і самостійної діяльності, закріпити вміння працювати з тестовими завданнями. Сприяти формуванню відповідального відношення до навчання, готовності і мобілізації зусиль на безпомилкове виконання завдань, виявити активність у їх виконанні; виховувати культуру начальної праці, навичок самоосвіти. Розвивати логічне мислення, пам'ять, здібності до аналізу, синтезу; формувати навички самоконтролю, навички роботи в колективі.

Технологія кооперативного навчання

Додаток 28

Додаток 29

ННав

Технологія колективно-групового навчання

Технологія ситуативного моделювання

Додаток 30

Додаток 31

Критерії виявлення ефективності арттерапевтичного методу

Додаток 32

**Ізотерапія як арттерапевтичний метод:
техніки ізотерапії та етапи створення малюнка**

Додаток 33

Казкотерапія як метод арттерапії

Додаток 34

Прийоми роботи з казкою

Додаток 35

Принципи роботи з казкою

Додаток 36

Імаготерапія як арттерапевтична техніка

Додаток 37

Колажування як арттерапевтична техніка

Додаток 38

Зразки конспектів уроків для початкових класів (соціальна та здоров'язбережувальна освітня галузь)

Конспект уроку 1

Змістова лінія: Здоров'я

Урок: Я досліджую світ

Клас: 1

Тема: Правильне харчування – запорука здоров'я людини!

Мета:

- пояснити учням значення харчування та його вплив на здоров'я людини;
- розширити уявлення про різноманітність харчових продуктів;
- формувати уявлення учнів про їжу, корисну та шкідливу для здоров'я;
- навчити розпізнавати корисні і шкідливі продукти та напої;
- формувати поняття «здорове харчування»;
- формувати бажання правильно харчуватися;
- виховувати бережливе та свідоме ставлення до свого здоров'я.

Обладнання: яблуко, зображення у яких зашифрована тема уроку, проектор, анімаційний серіал: маленький Бу – здорова їжа, «сумний» і «веселий» смайлики для кожного учня, зображення корисної та шкідливої їжі, малюнок продуктового кошика та напис «корисна їжа» на дошці, малюнок продуктового кошика та напис «шкідлива їжа» на іншій стороні дошки, руханка «Будь здоровий!», відео фрагмент «Що ти знаєш про вітаміни?», муляжі продуктів, рухлива гра «Корисна-шкідлива їжа» з використанням проектора; *матеріали для створення колажу:* плакат, вирізки з журналів, газет, картинок, клей, скотчі, наклейки, фломастери.

Тип уроку: вивчення нового матеріалу.

ХІД УРОКУ

ВСТУПНА ЧАСТИНА

I. Організаційний момент

1. Привітання.

Доброго здоров'я, діти, доброго дня!

Хай вам ясно сонце світить у вікно щодня.

Хай сміється мирне небо і дивує світ,

А земля нехай дарує вам барвистий цвіт.

Бо здоров'я, любі діти, в світі – головне,

А здоровий і веселий – щастя не мине!

УЧИТЕЛЬ: Сьогоднішній урок розпочнемо з дуже цікавої гри.

2. Гра «Моя улюблена страва».

Вчитель тримає в руках яблуко і передає його по колу. Учень в руках якого опиняється яблуко називає свою найулюбленішу страву і передає яблуко далі. Гра триває доти, доки весь клас не назве свою улюблену страву.

II. Мотивація навчальної діяльності

УЧИТЕЛЬ: -Діти, яблуко в грі ми передавали по колу не просто так. Воно є важливим елементом який символізує наш сьогоднішній урок. Тож подивіться на дошку, і спробуйте відгадати тему нашого уроку.

(На дошці висять зображення в яких зашифрована тема уроку)

III. Повідомлення теми і мети уроку.

УЧИТЕЛЬ: Щоб мати здоров'я, слід правильно їсти, вживати поживне і тільки корисне. Не їсти надміру, не шкодити тілу і пам'ятати про вітаміни.

- Тема нашого уроку : Правильне харчування – запорука здоров'я людини!

Сьогодні ми поговоримо про правильне харчування, їжу та вітаміни.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

IV. Вивчення нового матеріалу.

1. Бесіда про їжу та значення її в житті людини.

УЧИТЕЛЬ: -Діти, а як ви думаєте, чи може автомобіль їздити без палива? (Відповіді дітей: ні, не може). Так само і людина. Для того щоб вчитися, гуляти, гратися потрібно мати енергію та сили на це. А щоб мати енергію нам потрібно їсти. Тому що енергія виробляється організмом з їжі. Їжа – це головне джерело енергії для нашого організму, їжа для людини, як паливо для автомобіля. Їжа потрібна нашому організму як будівельний матеріал. Як зводиться будинок, використовуються різноманітні матеріали, так само і для нашого організму їжа є будівельним матеріалом, який має різний склад і вплив на певні органи. Щоб отримувати енергію з їжі та бути здоровими потрібно правильно харчуватися та їсти корисну їжу. Як ви думаєте яка їжа є корисною? *(Відповіді дітей)*

**2. Перегляд анімаційного серіалу: Маленький Бу. 12 серія –
Здорова їжа** (URL: [https://youtu.be/6WPzB9UsXL4?
si=cJn3wa47oo6Co0NY](https://youtu.be/6WPzB9UsXL4?si=cJn3wa47oo6Co0NY)).

3. Фронтальна робота. Гра «корисна чи шкідлива їжа?»

Вчитель роздає дитині по два смайлики: «веселого» і «сумного». «Веселий» – символізує корисну їжу, «сумний» - шкідливу їжу.

Вчитель показує і називає учням продукти, а вони повинні визначити – це шкідлива чи корисна їжа, піднімаючи вгору відповідні смайлики.

4. Робота в групах. Вправа «Асоціативний кошик»

(Вчитель малює на одній стороні дошки продуктивний кошик і посередині записує - «Шкідлива їжа», на іншій – «Корисна їжа». Ділить дітей на 2 групи. Учасники кожної групи повинні по черзі «наповнити» продуктивний кошик)

УЧИТЕЛЬ: -Діти, зараз ми з вами утворимо 2 групи. 1-а група:Яблуко, 2а група: Кока-кола. Група «Яблуко» записує продукти які відносяться до корисної їжі, а група «Кока-кола» – продукти, які відносяться до шкідливої їжі. Переможе та група, яка правильно і швидше «складе продуктивний кошик».

Корисна їжа

Шкідлива їжа

5. Руханка «Будь здоровий!»

(URL: https://youtu.be/xI8xzJHFH90?si=_YAIRhtsTKBIX1ty)

6. Бесіда з елементами розповіді

УЧИТЕЛЬ: -Діти, як ви вже занаєте, потрібно споживати корисну їжу, адже «ми те – що ми їмо». Корисна їжа містить багато мікроелементів які потрібні для здоров'я нашого організму, ці елементи називаються вітаміни. А шкідлива їжа, навпаки виділяє елементи, які шкодять нашому здоров'ю. Тож щоб бути сильними і енергійними потрібно їсти продукти з великої кількістю вітамінів.

-Як ви думаєте в яких саме продуктах багато вітамінів? (Відповіді дітей:овочі, фрукти, сир і т. д.). Ми з вами зараз переглянемо відео і дізнаємося, які є вітаміни і в яких продуктах вони містяться.

Перегляд відео фрагменту «Що ти знаєш про вітаміни?»

(URL: <https://youtu.be/ujt0BqMH4Qo?si=ZPvocIvq2WN12pNj>)

7. Робота в малих групах. Гра «майстер шеф»

Вчитель ділить клас на декілька підгруп по 4-5 учнів в кожній. На столі розкладає муляжі продуктів. Кожна підгрупа обирає для себе продукти і визначає, яку корисну страву можна з них приготувати. Потім кожна підгрупа озвучує назву своєї страви, з яких продуктів її готують і чому вона є корисною.

8. Рухлива гра «Корисна –шкідлива їжа»

(URL: https://youtu.be/C8kOxa-KhYo?si=vVVhmlj8qs_KkWxv)

ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

V. Підбиття підсумків. Рефлексія

1. Вправа мікрофон

- Про що ми говорили на сьогоднішньому уроці?
- Що нового ви сьогодні дізналися?
- Можливо вас щось здивувало?
- Що ви найбільше запам'ятали?
- Для чого нам їжа?
- Яку їжу потрібно вживати?
- Яка їжа називається корисною?
- Яка їжа називається шкідливою?

- Чи вся їжа, яка смачна називається корисною?
- В яких продуктах міститься багато вітамінів?
- Для чого нам потрібні вітаміни?
- Як потрібно харчуватися щоб бути сильними і здоровими?

2. Фронатальна робота. Арттерапевтична техніка «Колаж» Створення колажу «Корисна їжа»

Учитель роздає малюнки, фотографії, вирізки з газет та журналів, на яких зображено різноманітну їжу. Учні мають обрати тільки корисну їжу. Потрібні малюнки наклеїти на плакат.

Конспект уроку 2

Змістова лінія: Добробут

Урок: Я досліджую світ

Клас: 2

Тема: Дружба – найбільший скарб.

Мета:

- розкрити поняття дружба та її значення в житті кожної людини;
- сприяти формуванню добрих відносин між дітьми в класі, створенню дружнього дитячого колективу;
- вчити дітей цінувати дружбу та друзів; викликати у них прагнення бути справжніми друзями;
- виробляти якості, що сприяють дружбі.
- розвивати уміння дітей спілкуватися та підтримувати товаристські стосунки, співпрацювати, слухати, висловлювати свою думку.
- виховувати тактовне ставлення до людей, потребу в друзях, чемне ставлення учнів одне до одного, доброзичливість.

Обладнання: розрізні букви на слово «дружба», оповідання М.С. Плясовицького «Урок дружби», проектор, відео фрагмент «Яким є справжній друг», фігурка силует людини для кожної дитини, маркери, фломастери, руханка «Справжній друг» з використанням проектора, хмаринки з частинами прислів'я, кульки, скотч.

Тип уроку: вивчення нового матеріалу.

ХІД УРОКУ

ВСТУПНА ЧАСТИНА

І. Організаційний момент

1. Привітання

В цьому класі друзі всі: *(три хлопки)*

Я і ти, і ми, і ви. *(три хлопки)*

Добрий день, тому, хто зліва. *(поворот наліво)*

Добрий день, тому, хто справа. *(поворот направо)*

Ми – одна сім'я. *(розвести руки в сторони, показати на всіх)*

УЧИТЕЛЬ: - Сьогодні на уроці ми підніmemo дуже важливу тему. А про що сьогодні поговоримо ви дізнаєтесь, коли зберете слово з розсипаних букв.

2. Фронтальна робота над темою уроку. Вправа «Розписанка»

Вчитель «розсипає» букви, діти повинні скласти з них слово, що підведе їх до теми уроку.

У А Р Ж Б Д

ДРУЖБА

УЧИТЕЛЬ: -Діти, яке слово у вас утворилося? (Відповіді дітей: дружба)

-А чи знаєте ви, що таке дружба? (Віповіді дітей)

III. Повідомлення теми і мети уроку.

УЧИТЕЛЬ: - Сьогодні на уроці ми поговоримо про одне з найбільших багатств , що може мати людина – про дружбу. Про значення дружби в житті кожної людини. Про те, кого ми називаємо другом, і як потрібно дружити.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

III. Вивчення нового матеріалу

1. Бесіда з елементами розповіді

УЧИТЕЛЬ: - То що ж таке дружба? Дружба – це відносини між людьми на основі взаємної довіри, взаєморозуміння, спільних інтересів та прив’язаності.

-Як же ж починається дружба? Часто все починається з посмішки, з веселого настрою, з допомоги, підтримки, спільної гри чи схожих інтересів, зрозмов, або ж проведеного разом часу. Друг – це близька людина, яка завжди підтримає, допоможе, порадить. Велике щастя – мати справжнього друга! Але дружити також потрібно вміти... Тож, послухайте оповідання «Урок дружби».

2. Оповідання М.С. Плясовицького «Урок дружби»

УЧИТЕЛЬ: Жили два горобця: Чік і Чірик. Одного разу Чіку прийшла посилка від бабусі. Цілий ящик пшона.

Але Чік про це ані слова не сказав своєму приятелю.

«Якщо я пшоно роздаватиму, то мені нічого не залишиться», – подумав він. Так і склював всі зернятка сам. А коли ящик викидав, то кілька зерняток все ж випало на землю.

Знайшов ці зернятка Чірик, зібрав в пакетик акуратно і полетів до свого приятеля Чіка.

– Здрастуй, Чіку! Я сьогодні знайшов десять зерняток пшона. Давай їх поділимо порівну і склюємо.

– Не треба... Навіщо?.. – став відмахуватися крильцями Чік. – Ти знайшов – ти й їж!

– Але ж ми з тобою друзі, – сказав Чірик. – А друзі всі повинні ділитися.

Хіба ж не так?

– Ти, мабуть, правий, – відповів Чік.

Йому стало дуже соромно. Адже він сам склював цілий ящик пшона і не поділився з другом, не дав йому жодної зернини. А зараз відмовитися від подарунка приятеля – це означає образити його. Взяв Чік п’ять зерняток і сказав:

– Спасибі тобі, Чірик! І за зернятка, і за урок... дружби...

3. Бесіда за змістом твору

УЧИТЕЛЬ:

- Що скажете про оповідання?
- Чи всі герої вміють дружити?
- Хто в оповіданні є справжнім другом?
- Чи засвоїв «урок дружби» Чік?

4. Перегляд відео фрагменту «Яким є справжній друг»

(URL: <https://youtu.be/Ojrthuw40So?si=kATNJFfxhdsElreVG>)

5. Індивідуальна робота. Вправа «Справжній друг, який він?»

(Вчитель розкладає на парти для кожної дитини силует людини і пише посередині дошки «Справжній друг»)

УЧИТЕЛЬ:

- Чи з усіма людьми ви хотіли б дружити?

- Якого друга ви хотіли б мати?

- Давайте спробуємо його створити. У вас на партах є фігурка - силует людини. Напишіть на фігурках ті риси характеру, які б ви хотіли бачити у своєму другові, назвіть їх по черзі та прикріпіть на дошку біля запису

«Справжній друг».

- Погляньте, який круг справжніх товаришів вийшов у нас.

- А яких «друзів» потрібно остерігатися? (Відповіді дітей: хитрих, підступних, забіяк).

6. Руханка «Справжній друг»

(URL: <https://youtu.be/8P0zMhCZP8c?si=Ke5ynSZSS-C8Id-5>)

7. Фронтальна робота. Вправа «Займи позицію»

УЧИТЕЛЬ:

- Чи завжди ви погоджуєтесь з думкою товариша? - Чи бувають випадки, коли ви думаєте інакше? - А чи погодитесь ви з моїми думками? Якщо так, то піднімайте руку.

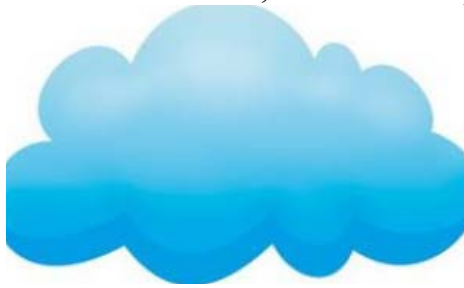
- Друг – це той, з ким мені добре.
- Мій друг дружить тільки зі мною.
- Мій друг не може гратися з іншими, бо я ображуся.
- Друг має бути сміливим і захищати мене.
- Друг завжди робить те, що я хочу.
- Друг завжди поруч зі мною.
- Друзі ніколи не сваряться.
- Друг завжди допоможе в біді.
- Я не дружу з тими, хто негарний.

8. Робота в малих групах. Вправа «Склади прислів'я»

УЧИТЕЛЬ: - Поняття «дружба» виникло в далеку давнину. З давніх-давен наш народ склав величезну кількість приказок і прислів'їв про дружбу.
(Вчитель ділить клас на 4-5 груп, по рівній кількості учасників, на столі кожної групи розкладає «хмаринки» з частинами прислів'я та

приказок, діти повинні скласти їх , перемагає підгрупа яка перша складе прислів'я).

УЧИТЕЛЬ: -У вас на столах лежать хмаринки. Знайдіть хмаринки, які дружать між собою, зачитайте прислів'я і поясніть чого вони навчають.

Нових друзів поважай,

а старих не забувай.

Сила птаха у крилах, а людини у дружбі.

Буда друзів випробовує.

Друг не той, хто медом маже, а хто правду каже.

ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

IV. Підсумок уроку. Рефлексія

УЧИТЕЛЬ:

-Діти, ви правильно об'єднали всі хмаринки і виконали всі завдання про дружбу. Тож давайте з вами складемо правила дружби у нашому класі, і прикрасимо ними нашу класну кімнату.

(Вчитель роздає кожній дитині по декілька кульок і фломастери, заздалегідь готує місце, куди будуть прикріплятися «правила дружби» і робить шапку-заготовку – «Правила дружби у нашому класі», підбирає скотч та ножиці).

УЧИТЕЛЬ:

-У вас на партах лежать різнокольорові кульки. Давайте запишемо на кульках основні правила дружби і прикрасимо ними нашу класну кімнату. Подумайте, як треба поводитися з другом, чого не можна робити будучи друзями і запишіть на кульках.

Правила дружби в нашому класі:

Бути щирим і відвертим!

Не ображати друзів! Не насміхатися над слабшим! Не залишати друзів в біді!

Уникати сварок! Бути чесними!

Допомагати один одному!

Бути доброзичливим!

Бути турботливими!

Не глузувати один з одного!

Вміти вибачати та поступатися!

Музикотерапія (URL: https://youtu.be/EG9TPKID9Bs?si=Yv_1fSUA_v_1ORMd9)

Діти разом з вчителем вивішують «правила дружби», насолоджуються музикою та прикрашеною класною кімнатою.

Конспект уроку 3

Змістова лінія: Безпека

Урок: Я досліджую світ

Клас: 3

Тема: Безпечна поведінка в лісі

Мета:

- вчити учнів правильно поводитися під час поведінки на природі, а саме в лісі;
- повторити та закріпити правила поводження в лісі;
- ознайомити учнів з грибами, ягодами та їх видами, з дикорослими рослинами та чагарниками, з дикими тваринами та комахами, що можна зустріти в лісі;
- попередити учнів про властивості грибів, ознаки отруєння грибами(ягодами);
- виховувати інтерес, любов та бережливе ставлення до природи.

Обладнання: крейда, напис на дошці слова «Ліс», картки з проблемними ситуаціями, знаки-правила поведінки в лісі в картинках, проектор, руханка з лісовими звірятами, відео фрагмент «Їстівні та не їстівні гриби», інтерактивна гра «Допоможи їжачку зібрати їстівні гриби», відео фрагмент «Ягоди – їстівні та отруйні», ітерактивна гра «Їстівна чи отруйна ягода», обладнання для піскотерапії, музичний супровід – звуки лісу.

Тип уроку: вивчення нового матеріалу.

ХІД УРОКУ

ВСТУПНА ЧАСТИНА

I. Організаційний момент

1. Привітання

Знову день почався, діти, всі зібрались на урок.

Тож пора нам поспішити – кличе в подорож дзвінок.

Сьогодні в нас урок звичайний, Та вчить багато нас чому.

Хай буде він для нас повчальний!

За це подякуєм йому!

-Сьогодні на уроці ми поговоримо про дуже важливу тему, а про яку саме, ви дізнаєтесь прослухавши вірш.

В гості ви прийшли до лісу, Назбирали трішки хмизу

І багаття розвели, гарну пісню завели. Тільки гілок не ламайте,

Ви природу поважайте, Красу її бережіть

І ліс буде довго жить!

II. Повідомлення теми і мети уроку.

УЧИТЕЛЬ: -Діти, про що був вірш, який ви щойно прослухали?
(Відповіді дітей)

-Сьогодні на уроці ми з вами поговоримо не тільки про ліс, а й про правила безпечної поведінки в лісі. Визначимо, які об'єкти природи ми можемо побачити в лісі, як з ними потрібно поводитися. Що можна робити, а що категорично заборонено. Будемо вчитися берегти ліс та його мешканців.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

III. Вивчення нового матеріалу

1. Бесіда з елементами розповіді

УЧИТЕЛЬ: -Найкращий відпочинок – це відпочинок на природі. А одним з найкращих природних місць для відпочинку є ліс. Ліс – це невичерпне багатство нашої країни. Його називають «зеленим золотом», адже ліс завжди був другом людині і дарував їй свої запаси. Ліс дає людині цінний матеріал – деревину, яка використовується в багатьох підприємствах. Деревина служить паливом, її використовують в будівництві, з неї роблять меблі, предмети домашнього вжитку, іграшки, прикраси та багато іншого. Величезний вклад лісу і в екологію, адже не даремно ліс називають «легенями планети», оскільки вони – джерело кисню в атмосфері.

Також ліс є «постачальником» лікарської та харчової промисловості. Адже багато рослин, які ростуть в лісі використовуються в медицині, а саме: шипшина, звіробій, брусниця, валеріана та багато інших. В лісі росте багато ягід та грибів, які ми споживаємо та використовуємо для приготування їжі.

Ліс – здійснює великий вклад не тільки в життя людини, а й в життя тварин, адже ліс – це дім для багатьох мешканців: тварин(зайця, білки, косулі, дикого кабана, лисиці, вовка та інших) та комах (мурах, бджіл, павуків та ін.).

2. Фронтальна робота. Вправа «Асоціативний куш: ліс».

Посередині дошки написане слово «Ліс», діти підходять по одному по черзі і записують ті слова, які асоціюються у них з лісом.

Асоціативний куш

3. Робота в малих групах. Вирішення проблемних ситуацій.

УЧИТЕЛЬ: - Діти, ми з вами визначили, що ліс приносить багато користі людині та іншим живим істотам. А як же ж потрібно поводитися в

лісі у певних ситуаціях?

(Вчитель ділить клас на 5 підгруп і пропонує кожній прокоментувати ситуацію)

1 підгрупа – ситуація 1: Як тільки Маринка приїхала з батьками в ліс, дівчинка відразу наловила повну банку метеликів, прикрила її кришкою, щоб ті не вибралися, і вже не могла дочекатися щоб якнайшвидше показати їх молодшій сестрі.

2 підгрупа – ситуація 2: Сім'я Остапенків приїхала в ліс відсвяткувати мамин день народження. Поки дорослі готували смаколики, Андрій, Петро і Денис грали в авто майстерню. Вмостилися хлопчики біля молодих дерев та великого куща шипшини. Місця там було замало, троє хлопчиків ледь-ледь поміщалися зі своїми іграшками. Тож друзі взялися до роботи і повиламували нижні гілки шипшини, тим самим звільнивши собі місце для гри.

3 підгрупа – ситуація 3: Третьюкласник Сергій зі своїми друзями-однокласниками Тарасом і Андрієм живуть недалеко від лісу. Гуляючи біля школи хлопці купили в магазині маршмелоу, і подумали, як добре було б його посмажити на кострі в лісі. Андрій задумався, тай каже: то ходімо, тільки візьму сірники в тата з кишень. Взявши в Андрія вдома сірники хлопці вирушили у ліс. Розпалили вогнище, підсмажили маршмелоу, і вирішили, що в лісі їм робити більше нічого. Вогнище всеодно вже майже погасло, тому хлопці зібрали речі і пішли додому.

4 підгрупа – ситуація 4: Аліна з бабусею пішли в ліс по гриби. Поки бабуся збирала гриби, Аліна побачила молодому деревці маленьке гніздечко, а в ньому пташине яєчко. Аліна вирішила взяти яєчко і зробити бабусі сюрприз. Але гніздо було трохи високо, і дівчинка ледве до нього дотягнулася. І тут Аліна бере яєчко, як гніздо разом з ним падає на землю.

5 підгрупа – ситуація 5: Добре відпочивши на лісовій галявині, сім'я Іващенко збрала їжу яка лишилася, і з напівпорожнім автомобілем поїхали додому, лишивши все сміття в лісі.

УЧИТЕЛЬ: -Прокоментуйте кожну ситуацію, чи правильно вчинили герої? Як ви б вчинили в даній ситуації?

(Кожна підгрупа дітей виступає по своїй проблемній ситуації)

4.

Гра-настанова «Правила поведінки в лісі»

УЧИТЕЛЬ: -Розв'язуючи проблемні ситуації ми побачили, що багато людей не знають, як потрібно поводитися в лісі. Тож для того щоб навчитися правил безпечної поведінки нам знадобляться спеціальні знаки. Ви не побачите їх в природі, але вони завжди повинні бути в вас в пам'яті!

-Давайте назвемо ці знаки по порядку!

(Діти по черзі по порядку називають правила поведінки по знаках)

- Не зривай та не затоптуй квіти!
- Не руйнуй мурашник!
- Не збивай ногами гриби, навіть отруйні!
- Не лови диких тварин і не носи їх додому!
- Не лови метеликів та інших комах!

- Не руйнуй пташині гнізда і не чіпай пташиних яєць!

- Не збивай павутинки!
- Не залишай після себе сміття!
- Не шуми!
- Не розпалюй вогнище!
- Не ламай гілки дерев та кущів!
- Не підпалюй траву, навіть суху!

5. Фізкультхвилинка. Руханка з лісовими звірятами
(URL: <https://youtu.be/JzhH2npPyjU?si=9NgXhveOxTsgs0Cb>)

6. Бесіда з елементами розповіді про гриби з використанням інтерактивних технологій

УЧИТЕЛЬ: - В лісі є багато видів різних. Гриби – це дарунок лісу, але водночас вони є небезпечним продуктом харчування, що може призвести до отруєння, а іноді – й до смерті. Тому щоб вберегти своє здоров'я нам потрібно вміти розрізняти гриби перед тим як їх збирати!

-Які ви знаєте гриби? Чи всі гриби є їстівними для людей? (Відповіді)

Перегляд відео фрагменту «Їстівні та не їстівні гриби»

(URL: <https://youtu.be/SbJsXeYUe3Q?si=6zirCWmhhXQmOqUH>)

Робота в малих групах. Інтерактивна гра «Допоможи їжачку зібрати їстівні гриби»

(Дану гру з відеофрагменту кожна підгрупа виконує окремо. Підгрупа яка перша справиться з завданням піднімає руку.)

УЧИТЕЛЬ: Для того щоб вберегти свій організм від отруєння грибами, потрібно дотримуватися правил збирання грибів, а саме:

1. Збирати гриби тільки з дорослими.
2. Збирати потрібно тільки добре відомі гриби.
3. Не збирайте гриби поблизу транспортних магістралей, на промислових пустирях, колишніх смітниках, у хімічно та радіаційно небезпечних зонах.
4. Ніколи не збирати і не вживати гриби, у яких біля основи ніжки є стовщення (як, наприклад, у червоного мухомора).
5. Намагайтеся брати гриби тільки з ніжкою, особливо це стосується сиріжок, тільки у такий спосіб можна запобігти зустрічі з блідою поганкою.
6. Не збирайте «печериці», у яких на нижній поверхні шляпки є пластинки білого кольору.
7. Не куштуйте сирих грибів!
8. Ще раз перевірте гриби вдома. Усі сумнівні викиньте.
9. При всякому грибному отруєнні треба терміново викликати лікаря. До прибуття лікаря хворого слід укласти в ліжку. Треба давати пити солону воду. Рекомендується давати холодний чай, мед, молоко.

7. Гра «Так чи ні?»

Як йдете гриби збирати,
Не беріть усі підряд.
Пам'ятайте разом з нами
Добре правило моє,
Що між добрими грибами
І отруйні також є.
Хто гриби їстівні знає
І збирати їх мастак,
Хай мені відповідає
Словом простим – «Так».
І отруйні теж бувають –
Вам відомо, знають всі.
Діти, що гриби ці знають,
Хай говорять чітко – «Ні».
Підберезником назвався,
І засмаг – дивіться як!
У червону шапку вбрався.
Його можна брати? *(Так!)*
На його червоній шляпці
Білі цяточки ясні.
Він Красивий, мов у казці.
Будем брати його? *(Ні!)*
Це коричневі маслята –

Шляпки в них блищать, мов лак.
Йдіть мерщій сюди, малята,
їх візьмете в кошик? *(Так!)*
Вона родилась на світанку,
Доки трави росяні.
Звуть її бліда поганка.
Вам подобається? *(Ні!)*
Ці жовтенькі сестрички
Любить кожен їсти всмак.
Бо грибочки ті – лисички.
Ви збираєте їх? *(Так!)*
Ми бліді, ми не яскраві,
Ми поганочки ясні:
Білі, жовті, зеленаві.
В кошик пустите нас? *(Ні!)*
Білий гриб міцний і дужий,
Як справжнісінький козак.
І всі хвалять його дуже.
Він найкращий? Справді? *(Так!)*

8. Бесіда з елементами розповіді про ягоди з використанням інтерактивних технологій

УЧИТЕЛЬ: -Окрім грибів в лісі росте багато ягід, з якими теж потрібно бути дуже обережними і нікому разі не збирати і не їсти їх без нагляду дорослих. Адже лісові ягоди як і гриби бувають і їстівні і отруйні.

Перегляд відео фрагменту «Ягоди – їстівні та отруйні»
(URL: https://youtu.be/qTIVXRbTsEI?si=VXJ_MZIB0w6NTwef)

Фронтальна робота. Ітерактивна гра «Їстівна чи отруйна ягода»
(URL: <https://youtu.be/m06k5UcNPDY?si=QV6qmcldpPxN5f4O>)
(Хто перший знає відповідь, піднімає руку)

9. Бесіда з елементами розповіді про лісових мешканців та безпеку пов'язану з ними

УЧИТЕЛЬ: -Під час відпочинку в лісі треба пам'ятати, що господарі у ньому все ж не ми. Зустріти тварин можна рідко, бо, почувши людину, вони тікають або ж вони такі малі, що ми їх не помічаємо. Щоб така невидимка вас несподівано не атакувала, одягайтесь у ліс за правилами: ніяких босоніжок, шортиків і маечок. Тіло повинно бути закритим. А уникнути небезпеки зустрічі з великими тваринами – просто: не шукай таких зустрічей, а якщо зустрілись, дайте можливість звірові утекти.

-Окрім диких тварин у лісі є змії. У випадку зустрічі із ними ніколи не чіпайте їх . Будь-яка змія ляклива. Зустрівшись з людиною чи великою твариною, вона намагається відповзти, залізти у схованку. Та якщо перекрити їй шлях, нападе. Якщо натрапили на змію зненацька і бачите, що звернулася клубочком, різко відійдіть убік. Щоб рідше зустрічатися з отруйними зміями, треба знати їх улюблені місця і звички. Вони полюють

вночі, а вдень полюбляють грітися на сонці біля своїх нір. Їхні нори можуть бути під старим пеньком або в трухлявому стовбурі упалого дерева. Біля таких місць треба бути обережним.

Якщо ж змія все ж вкусила, треба оглянути місце укусу. Дві смужки тоненьких дрібних подряпин – знак того, що змія неотруйна. Якщо ж в кінці цих смужок є ще одна чи дві червоні крапки – це проколи кліків отруйної змії. Ваші дії – негайно в лікарню, що раніше потерпілий отримає протиотруту, то краще буде для вас.

-Ліс славиться різноманітними видами комах. Комах приваблюють блискучі прикраси, сильні аромати парфум. То ж, щоб не постраждати від укусів бджіл, ос, комарів, подумайте, як одягнутися в лісі. Не руйнуйте гнізд комах, не займайте їх. Іноді їхні укуси можуть бути смертельними. Хороший засіб від укусів комах – подорожник. Він зніме почервоніння, біль, свербіж. Листочки треба спочатку подрібнити або розжувати, а потім зелену масу прикласти до місця укусу.

-Якщо зустрілись з бродячим собакою, ніколи не повертайсь до нього спиною і не тікайте. Зупиніться, поверніться до нього обличчям і повільно відступайте від нього, дайте йому дорогу. Запам'ятайте: не піднімайте рук, не робіть різких рухів, не посміхайтесь (він вирішить, що це оскал, виклик до бою) і не показуйте свого страху. Якщо собака покусав, промийте рану водою з милом або перекисом водню (щоб змити слину тварини). Змажте краї рани йодом. Закрийте місце укусу чистою пов'язкою і чимдуж в травмпункт. Там лікарі вам допоможуть.

10. Гра «Правдивий хлопок»

(Вчитель називає фразу, якщо діти вважають, що це правда – хлопають, якщо – не правда тихенько сидять)

- Побачивши бродячу собаку треба чимдужче тікати.
- Комах приваблюють блискучі прикраси, сильні аромати парфумів.
- Вовчі ягоди дуже смачні.
- У лісі росте шипшина.
- Побачивши змію потрібно не чіпати її, і акуратно відійти вбік.
- Не можна брати пташині яйця.
- Дикі тварини не можуть завдати шкоди людині.
- Гриби потрібно зривати.
- Потрібно брати ті гриби, які найбільше сподобалися.
- Ніколи не ходіть до лісу без дорослих.

ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

IV. Підбиття підсумків. Рефлексія

1. Вправа «Мікрофон»

- Що нового ви дізналися на сьогоднішньому уроці?
- Що вас здивувало?
- Що видалось найбільш цікавим?

- Про яку поведінку в лісі ми сьогодні говорили?
- Які небезпеки можуть вас чекати в лісі?
- Чи всі гриби та рослини є безпечними?
- Чи можуть становити небезпеку дикі тварини та комахи?
- Що потрібно робити перед тим як іти до лісу?
- З ким можна іти до лісу?
- Які правила безпечної поведінки ви запам'ятали найбільше?

2. Фронтальна робота.

Піскотерапія під музичний супровід – звуки лісу

(URL: <https://youtu.be/-alDdnuk92A?si=1ZhanlSShtzwDE3D>)

(Діти за допомогою піску створюють «зображення» безпечного лісу)

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Модуль I. Концептуальні засади методики навчання соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.....	7
Модуль II. Упровадження здоров'язбережувальних технологій в освітній процес початкової школи.....	12
Анкета «Ваше ставлення до здоров'я».....	18
Тестова контрольна робота.....	20
Вимоги до виконання індивідуально-дослідного завдання.....	27
Теми для написання рефератів.....	27
Питання для підготовки до підсумкового контролю.....	28
Теми для написання курсових робіт.....	31
Література.....	34
Схеми та таблиці для візуального сприйняття навчального матеріалу.....	36
Зразки конспектів уроків у початкових класах (соціальна та здоров'язбережувальна освітня галузь).....	70